OTSUSED

KOMISJONI OTSUS (EL) 2018/1616,

18. mai 2018,

mis käsitleb meedet SA.12594 (C13a/2003) (ex NN/2002), mida Prantsusmaa rakendas ettevõtte Orange (France Télécom) kasuks

(teatavaks tehtud numbri C(2018) 2882 all)

(Ainult prantsuskeelne tekst on autentne)

(EMPs kohaldatav tekst)

EUROOPA KOMISJON,

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut, eriti selle artikli 108 lõike 2 esimest lõiku,

võttes arvesse Euroopa Majanduspiirkonna lepingut, eriti selle artikli 62 lõike 1 punkti a,

olles kutsunud huvitatud isikuid üles esitama märkusi vastavalt eespool nimetatud sätetele ([1]) ja võttes nende märkusi arvesse

ning arvestades järgmist:

1. MENETLUS

1.1. Haldusmenetlus

(1) 31. jaanuari 2003. aasta kirjaga teavitas komisjon Prantsusmaad oma otsusest algatada ametlik uurimismenetlus, nagu on sätestatud Euroopa Majandusühenduse asutamislepingu artikli 88 lõikes 2 ([2]) (edaspidi „menetluse algatamise otsus"), rahaliste meetmete suhtes, mida Prantsuse ametiasutused rakendasid France Télécomi (edaspidi FT) kasuks.

(2) Menetluse algatamise otsusest teavitati Prantsusmaad 31. jaanuaril 2003. Pärast faktivigade parandamist teavitati 7. märtsil 2003 Prantsusmaad tehtud täpsustusest.

(3) Prantsusmaa edastas komisjonile lisateavet 4. aprilli ja 15. mai 2003. aasta ning 29. jaanuari 2004. aasta kirjadega.

(4) Komisjoni otsus menetluse algatamise kohta avaldati *Euroopa Liidu Teatajas* ([3]). Komisjon kutsus asjaomaseid kolmandaid isikuid üles esitama oma selgitused kõnealuste abimeetmete kohta.

(5) Komisjon sai märkusi huvitatud isikutelt. Komisjon edastas märkused Prantsusmaale 16. mail 2003. Komisjon sai Prantsusmaa kommentaarid 30. juuni 2003. aasta ja 29. juuli 2003. aasta kirjadega.

(6) Komisjon avaldas 30. mail 2003 teate seoses lepinguga „abiteenuste osutamiseks FT-le antud rahalise abi kokkusobivuse hindamiseks turumajanduse erainvestori põhimõttega ja FT saneerimiskava võimalikuks analüüsiks" ([4]). 24. septembril 2003 anti teenuse osutaja leping konsultatsioonifirmale NERA (edaspidi „NERA" või „konsultant").

(7) Komisjon saatis Prantsuse ametiasutustele NERA 28. aprilli 2004. aasta aruande (edaspidi „NERA aruanne"), mis hõlmab õiguslikku ja majanduslikku osa. 9. ja 21. juunil 2004 esitasid Prantsuse ametiasutused märkused NERA aruande kohta.

([1]) ELT C 57, 12.3.2003, lk 5.
([2]) Alates 1. detsembrist 2009 muutusid Euroopa Ühenduse asutamislepingu artiklid 87 ja 88 vastavalt Euroopa Liidu toimimise lepingu artikliteks 107 ja 108. Sätted on sisult identsed. Käesolevas otsuses tuleks vajaduse korral käsitada viiteid ELi toimimise lepingu artiklitele 107 ja 108 viidetena EÜ asutamislepingu artiklitele 87 ja 88.
([3]) Vt joonealune märkus 1.
([4]) 2003/S 103-091487.

(8) 3. augustil 2004 teatas komisjon Prantsuse ametiasutustele oma 2. augusti 2004. aasta otsusest, mille kohaselt aktsionärilaenu näol, mille Prantsusmaa andis France Télécomile 2002. aasta detsembris 9 miljardi euro suuruse krediidiliini kujul, on tegemist siseturuga kokkusobimatu riigiabiga ([5]).

1.2. **2. augusti 2004. aasta otsusele järgnenud õigusmenetlused**

(9) Prantsuse Vabariik, FT ja äriühingud Bouygues algatasid edasikaebuse, milles taotleti komisjoni otsuse tühistamist. 21. mai 2010. aasta otsusega tühistas Üldkohus komisjoni otsuse ([6]). Üldkohus leidis, et komisjon ei ole tõendanud, et 4. detsembri 2002. aasta teatis hõlmas riigi ressursside ülekandmist.

(10) Komisjon ja äriühingud Bouygues esitasid 21. mai 2010. aasta kohtuotsuse vastu apellatsioonkaebuse. 19. märtsi 2013. aasta kohtuotsusega (edaspidi „Bouygues' kohtuotsus") tühistas Euroopa Kohus 21. mai 2010. aasta kohtuotsuse ja suunas kohtuasjad T-425/04, T-444/04 ja T-450/04 tagasi Üldkohtusse, et teha otsus väidete ja kohtule esitatud nõuete kohta, mille osas Euroopa Kohus ei olnud otsust teinud ([7]).

(11) Sellega seoses sedastas Euroopa Kohus, et komisjon ei olnud vaidlusaluses otsuses võtnud seisukohta äriühingute Bouygues 22. jaanuari 2003. aasta kaebuses esitatud põhjenduse kohta, mille kohaselt alates 2002. aasta juulist tehtud avaldused kujutavad endast iseenesest riigiabi.

(12) Ühtlasi osutab Euroopa Kohus asjaolule, et kuna riigi sekkumised võivad toimuda mitmesugustes vormides ja seepärast tuleb neid analüüsida nende tagajärgede kaudu, siis ei saa välistada, et mitut riigi järjestikust sekkumist tuleb Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 107 lõike 1 kohaldamise eesmärgil käsitleda ühe sekkumisena.

(13) Euroopa Kohus järeldas, et leides, et vajalik oli tuvastada riigieelarve vähenemine või sellel eelarvel lasuva kohustuse tekkimise piisavalt konkreetne majanduslik risk, mis on tihedalt seotud kas 4. detsembri 2002. aasta teadaandest või 20. detsembri 2002. aasta aktsionärilaenu pakkumusest tuleneva konkreetse eelisega ja on sellele vastav või selle vastusoorituseks olev, rikkus Üldkohus õigusnormi, sest ta kohaldas kriteeriumi, mis välistab kohe, et neid riiklikke sekkumisi saaks nendevaheliste seoste ja nende tagajärgede alusel käsitleda üheainsa sekkumisena. Seevastu pidas kohus õiguspäraseks, et komisjon käsitles kõnealust kaht meedet koos, kuna on ilmselge, et esimest neist ei ole võimalik teisest lahutada.

(14) 2. juuli 2015. aasta kohtuotsuses sedastas Üldkohus, et komisjon on aruka erainvestori kriteeriumi kohaldamisel rikkunud õigusnorme ja teinud ilmseid hindamisvigu ([8]). Sellega seoses tühistas ta komisjoni otsuse.

(15) Komisjon esitas selle otsuse kohta apellatsioonkaebuse. 30. novembri 2016. aasta otsusega ([9]) jättis Euroopa Kohus selle kaebuse rahuldamata.

(16) Sellega seoses peab komisjon ELi toimimise lepingu artikli 108 lõike 2 alusel 31. jaanuaril 2003 algatatud ametliku uurimismenetluse kohta tegema uue otsuse.

2. **ASJAOLUDE KIRJELDUS**

(17) FT, kes on telekommunikatsioonivõrkude operaator ja -teenuste tarnija, asutati 1991. aastal avalik-õigusliku juriidilise isikuna ja ta tegutseb alates 31. detsembrist 1996 aktsiaseltsi vormis. FT on noteeritud börsil alates 1997. aasta oktoobrist. 2002. aastal kuulus FT aktsiakapitalist 56,45 % Prantsuse riigile ning ülejäänud aktsiakapital jagunes avalikkuse (32,25 %), ristosaluse aktsionäride (8,26 %) ja ettevõtja töötajate (3,04 %) vahel. FT ärinime muudeti 1. juulil 2013, ettevõtte uueks ärinimeks sai Orange.

(18) FT majandusolukorra üksikasjalik hinnang on esitatud 2. augustil 2004 tühistatud otsuse põhjendustes 16–61.

([5]) Komisjoni 2. augusti 2004. aasta otsus 2006/621/EÜ seoses riigiabiga, mis Prantsusmaa andis France Télécomile (ELT L 257, 30.9.2006, lk 11).

([6]) Kohtuotsus, Üldkohus, 2. juuli 2015, Prantsusmaa *vs.* komisjon, liidetud kohtuasjad T-425/04, T-444/04, T-450/04 ja T-456/04, ECLI:EU:T:2010:216.

([7]) Kohtuotsus, Euroopa Kohus, 19. märts 2013, Bouygues ja Bouygues Télécom *vs.* komisjon ja teised, ning komisjon *vs.* Prantsusmaa, liidetud kohtuasjad C-399/10 P ja C-401/10 P, ECLI:EU:C:2013:175.

([8]) Kohtuotsus, Üldkohus, 2. juuli 2015, Prantsusmaa *vs.* komisjon, liidetud kohtuasjad T-425/04 RENV ja T-444/04 RENV, ECLI:EU:T:2015:450.

([9]) Kohtuotsus, Euroopa Kohtus, 30. november 2016, komisjon *vs.* Prantsusmaa ja Orange, C-486/15 P, ECLI:EU:C:2016:912.

2.1. **FT majandusolukord 2002. aasta esimesel poolel ja selle perioodi sündmused**

(19) Riigi käitumise analüüs riigiabieeskirjade seisukohast tuleb teostada iga riigipoolse sekkumise ajal olemasolevate andmete ja teabe põhjal. Kuivõrd käesolev juhtum hõlmab 2002. aastal aset leidnud sündmusi, tuleb ajalises järjestuses uuesti läbi vaadata alates 2001. majandusaasta tulemuste avaldamisest teadaolevad asjaolud.

(20) FT oli alates 2002. aasta juunist raskete struktuuriliste probleemide ja tasakaalustamata bilansiga ettevõte. 2001. aasta majandusaasta aruandest ilmneb tegevustulemuste paranemine ning arvestatavate rahavoogude olemasolu.

(21) FT pidi 21. märtsil 2002 välja kuulutama mitte üksnes *bilansi olulise puhastamise* arvestuslike reservide ja realiseerimiste teel 27,2 miljardi euro ulatuses, vaid ka rahavoogude olulise suurendamise 14 miljardi euro võrra ajavahemikuks 2002–2005.

2.1.1. *FT reiting*

(22) 2002. aasta esimesel poolel halvenes FT olukord kiiresti, mis peegeldus ettevõtte reitingu järjestikustes alandamistes. 27. märtsil 2002 teatas krediidireitingute agentuur Moody's FT pikaajaliste võlakohustuste reitingu alandamisest. 28. märtsil 2002 ei muutnud Standard & Poor's („S & P") FT reitingut, kuid alandas Mobilcomi puudutavate uudiste tagajärjel tema väljavaated negatiivseks ([10]).

(23) 13. mail 2002 teatas Moody's FT lühiajalise võlakohustuse reitingu võimalikust halvenemisest, kaheldes ettevõtte suutlikkuses teostada edukalt oma võla vähendamise strateegiat. 14. mail 2002 säilitas Standard & Poor's FT kehtinud reitingu.

(24) 24. juunil 2002 alandas Moody's FT reitingut. Ettevõtte reitingu väljavaadet hoiti negatiivsel tasemel. Agentuuri Moody's otsust ajendas asjaolu, et agentuur ei oodanud, et FT ja Orange oleksid võimelised tekitama piisavaid rahavooge kontserni konsolideeritud võla vähendamiseks. Reitinguagentuur rõhutas, et FT pidi toime tulema ligikaudu 15 miljardi euro suuruse võlaga, mille tasumistähtaeg oli 2003. aastal.

(25) 25. juunil 2002 alandas Standard & Poor's FT pika- ja lühiajalise võlakohustuse reitingut, põhjendades oma otsust Mobilcomi puudutavate raskuste ja FT suutmatusega vähendada piisavas mahus oma võlga küllalt kiiresti. Ka S & P nimetab FT 15 miljardi euro suurust võlga, mille tasumise tähtaeg saabub 2003. aastal.

(26) 12. juulil 2002 märkis Standard & Poor's ära ka võimaliku probleemi seoses sellise võla refinantseerimisega, mille tähtaeg on 2003. aastal.

(27) Tabelis on kokku võetud agentuuride S & P, Moody's ja Fitch erinevad seisukohad FT reitingu suhtes.

Krediidihinnangutega seonduvad sündmused

	S & P		Moody's		Fitch	
	Lühiajaline	Pikaajaline	Lühiajaline	Pikaajaline	Lühiajaline	Pikaajaline
Olukord 2002. aasta mais	A2	BBB+	P2	Baa1	F2	BBB+
24. juuni 2002			P3	Baa3		
25. juuni 2002	A3	BBB				
5. juuli 2002					F3	BBB-
12. juuli 2002		BBB-				

Allikas: NERA.

([10]) Osaluse võtmine Mobilcomi kapitalis, mis kätkes endas märkimisväärseid riske ja hõlmas väga suure, 3,7 miljardi eurose investeeringu tegemist 28,5 % kapitali eest, hinnates ettevõtjat 80 korda EBITDA (samas kui börsi hinnang oli 65 korda EBITDA enne kuuldusi tehingu kohta). 2002. aasta suvel teostatud auditist Mobilcomi arenguperspektiivide kohta ilmnes ettevõtte äärmine nõrkus ning ilmne võimatus investeeringu kasumlikuks muutmiseks (auditiaruanne esitati otsustusmehhanismi täiustamiseks moodustatud riigiettevõtete halduse uurimiskomisjoni nimel ja see registreeriti rahvuskogu (Assemblée nationale) eesistuja juures 3. juulil 2003).

2.1.2. *FT aktsia kurss*

(28) Samaaegselt langes FT aktsia kurss oluliselt 2002. aasta esimesel poolel ja saavutas oma madalaima taseme esimest korda 27. juunil 2002 (7,79 eurot) ja teist korda 30. septembril 2002 (6,01 eurot).

2.2. **2002. aasta juuli sündmused**

(29) 12. juulil 2002 ajakirjas „Les Echos“ avaldatud intervjuus väitis ja kinnitas Prantsusmaa majandus-, rahandus- ja tööstusminister (edaspidi „majandus- ja rahandusminister“) korduvalt, et kui FT-l peaks olema finantsraskusi, astub riik vajalikke samme nende ületamiseks. Täpsemalt oli avaldatud tekst järgmine:

„Te tuletate meelde turgude üleküllastatust. France Télécomi börsihind on väga kõikuv. Teie olete selle ettevõtte enamusaktsionär, kas teil on sõnum, mida tahaksite välja öelda?

Me oleme enamusaktsionär, kelle käes on 55 % kapitalist ning loomulikult ei ole juttugi ettevõtte „taasriigistamisest“, vastupidiselt sellele, mida ma siit-sealt olen kuulnud. Tunnen vastutust seoses riigi varaliste huvidega. Riik käitub aktsionärina teadliku investorina ja kui France Télécomil peaks olema raskusi, võtame vastavaid abinõusid tarvitusele.

Kas riiki teavitati, kui France Télécom sattus võlgadesse, asudes tegutsema näiteks Saksamaal?

Ei ole minu asi kritiseerida oma eelkäijaid. Juhin tähelepanu, et tervel sektoril oli samaaegselt sama strateegia. See tähendab, ideoloogiline soov säilitada suuremat osa kapitalist ei lihtsustanud France Télécomi rahvusvaheliseks muutmist, kes ei saanud osta „paberiga“ ettevõtteid. Sellest ka võlgade tekkimine. Ma kordan, et kui France Télécomil oleks finantsprobleeme, mis hetkel ei ole tõsi, võtaks riik vastu vajalikke otsuseid, et neid ületada.

Te annate uut hoogu kuulujuttudele kapitali suurendamisest…

Ei, kindlasti mitte! Ma kinnitan lihtsalt, et me võtame sobival ajal tarvitusele asjakohaseid abinõusid. Kui see osutub vajalikuks….“ ([11]).

(30) Samal kuupäeval langetas S & P FT reitingu tasemele BBB-. See langus piirdus siiski reitinguga, mis jääb ikkagi veel investeerimisjärku: täiendava langusega oleks kaasnenud ettevõtte võla kvalifitseerimine rämpsvõlakirjade („junk bond“) tasemele, see tähendab, et võlga ei oleks enam noteeritud investeerimisjärgu tasemel.

(31) S & P täpsustas oma 12. juuli 2002. aasta pressiteates, et põhjused, mille tõttu ta otsustas säilitada FT reitingu investeerimisjärgus, olid riigi väljendatud kavatsused seoses ettevõttega:. *„FT could face certain difficulties refinancing its debt obligations coming due in 2003. Nevertheless, the State's indication underpins France Télécom's investment-grade credit quality“ (FT-l võib olla teatud raskusi oma obligatsioonivõla refinantseerimisel, mille tähtaeg saabub 2003. aastal. Kuid riigi teade toetab FT reitingut investeerimisjärgus).* Selle kinnituse andis Prantsusmaa valitsus osaliselt otseselt agentuurile S & P: *„the French State – which owns 55 % of France Télécom – has clearly indicated to Standard & Poor's that it will behave as an aware investor and would take appropriate steps if France Télécom were to face any difficulties. France Télécom LT rating cut to BBB-.“ (Prantsuse riik – kelle käes on 55 % France Télécomist – ütles selgelt Standard & Poorile, et ta käitub teadliku investorina ja võtab tarvitusele adekvaatseid meetmeid, kui FT peaks raskustesse sattuma. France Télécomi pikaajalise võlakohustuse reiting on langenud tasemele BBB* ([12])) ja teiselt poolt avalikult motiveeringu punktis 29 nimetatud intervjuus.

(32) Eelnevast ilmneb, et 2002. aasta juulis tabas FTd usalduskriis. Reitinguagentuurid ja analüütikud olid veendunud, et FT ei ole võib-olla võimeline täitma juhatuse esitatud võla tasumise kava tähtajaks. Ettevõte puutus seega kokku terava probleemiga oma võla rahastamisel. Agentuurid olid siiski säilitanud ettevõtte reitingu investeerimisjärgus, võttes arvesse riigi väljendatud kavatsusi. Reitingu langemine madalamale tasemele oleks seda kriisi süvendanud ja vähendanud ettevõtte vahendeid olukorraga toime tulemiseks.

([11]) Les Echos nr 18695, Prantsusmaa, 12. juuli 2002, lk 2.
([12]) *Off Watch; Outlook Stable; Teleconf 3:30PM BST Today*, Standard & Poor's Ratings direct, 12. juuli 2002.

2.3. **Alates 13. septembrist 2002 avaldatud andmed ja selle perioodi sündmused**

2.3.1. *13. septembril 2002 avaldatud andmed*

(33) 2002. aasta septembris avaldatud FT poolaasta raamatupidamisaruannetest nähtub ettevõtte 2002. aasta esimesel poolaastal majandustulemuste paranemine eelneva aastaga: võrreldes: käive kasvas 10 %, EBITDA 13,2 % ja ärikasum 17,3 %. Samuti võib täheldada mobiilside jätkuvat kasvu ja paremaid näitajaid seoses internetitegevusega. Prantsusmaa tavatelefoniside segmendi ärikasum, mis moodustas samal perioodil 31 % käibest, on aga 12,2 % võrra tagasi tõmbunud. Kasum pärast rahastamiskulusid (1,75 miljardit eurot), kuid enne makse, osalusi ja vähemusosalusi, oli erakorralist tulu ja kulu arvestamata 718 miljonit eurot võrreldes 271 miljoni euroga 30. juuni 2001. aasta seisuga. Põhitegevuse vabad rahavood olid 3,6 miljardit eurot, mis on 15 % võrra suuremad kui 2001. aasta esimesel poolaastal.

(34) Samaaegselt eespool kirjeldatud heade tegevustulemustega kinnitas FT oma rahalise olukorra tasakaalustamatust. 12,2 miljardi euro suurune negatiivne tulem 30. juuni 2002. aasta seisuga on põhiliselt seotud olulise investeeringureserviga. Sellisest poolaasta kahjumist tuleneb, et FT konsolideeritud omakapital läks 30. juunil 2002 miinusesse 440 miljoni euro ulatuses.

(35) Rahavoo analüüs 30. juuni 2002. aasta seisuga näitab, et netovõlg kasvas 2002. aasta esimese poolaasta jooksul 6,3 miljardi euro võrra, sest 6,870 miljardi euro suurune EBITDA ei katnud kulusid, mille moodustasid:

— võlaga seonduvad intressid (3 099 miljonit eurot),

— investeeringud (3 820 miljonit eurot),

— FT aktsiate tagasiostmine VODAFONE'ilt (4 973 miljonit eurot),

— ettevõtte Orange aktsiate tagasiostmine ettevõttelt E.On (950 miljonit eurot), ja

— maksude tasumine (608 miljonit eurot).

(36) 69,69 miljardi euro suurusest netovõlast 30. juuni 2002. aasta seisuga moodustab peamise osa obligatsioonilaen suuruses 50,6 miljardit eurot.

(37) Selle võla maksetähtaeg oli lühike, 12,9 miljardit eurot kuulusid tagasimaksmisele 2003. aastal. 2004. aasta esimesel poolaastal tuli tasuda 11,9 miljardit eurot, 2004. aasta teisel poolaastal 5,4 miljardit eurot ning 2005. aasta jooksul kokku 18,6 miljardit eurot.

(38) 2002. aasta seisuga pidi FT seega maksma ajavahemikul 2003–2005 tasumisele kuuluva võla kogusummas 48,9 miljardit eurot.

2.3.2. *2002. aasta septembri ja oktoobri sündmused*

(39) Prantsuse ametiasutused teatasid 12. septembril 2002, et nad nõustusid FT tegevdirektori tagasiastumisega.

(40) 13. septembril kordas valitsus pressiteates oma toetust FT-le ja märkis selgesõnaliselt, et ta oli otsustanud osaleda FT tulevases omakapitali tugevdamise operatsioonis: „*…Pärast esimesel poolaastal täheldatud erakordset kahjumit on France Télécomil* raske *omakapitali puudujääk. … Valitsus on seega kindlalt valmis võtma täieulatuslikult oma vastutust … Uus esimees esitab nõukogule kiiresti raamatupidamise saneerimise kava, mis võimaldab ettevõtte võlgadest vabastamist ja selle kapitali struktuuri taastamist, säilitades selle strateegilised trumbid. Riik toetab France Télécomi selle kava elluviimisel ja aitab omalt poolt kaasa ettevõtte omakapitali väga olulisele tugevdamisele kooskõlas ajakava ja korraga, mis määratakse kindlaks lähtuvalt turutingimustest. Seni võtab riik vajaduse korral meetmed, mis võimaldavad vältida ettevõtte rahastamisprobleeme…*“ ([13]).

(41) Samal päeval muutis agentuur Moody's FT võlakohustuse väljavaate negatiivsest stabiilseks lähtuvalt FT toetamise lubaduse kinnitusest ([14]).

([13]) Majandus- ja rahandusministri 13. septembri 2002. aasta pressiteade, France Télécomi rahaline olukord.

([14]) Moody's Investors Service, 13. september 2002. Pressiteate asjaomases osas on märgitud: „*Moody's have taken increased comfort from the governments statement, which once again confirmed their strong support for FT. Whilst Moody's concerns regarding the overall level of financial risk and particularly FT's weak liquidity position remain, Moody's has grown more comfortable with expectation that the French government will act in a supportive manner, if FT started to encounter difficulties with its debt repayment schedule*“ (Moody'se usaldust tugevdas valitsuse avaldus, kus valitsus veel kord kinnitas oma tugevat toetust France Télécomile. Isegi kui Moody'se murelikkus seoses finantsriski globaalse tasemega ja konkreetsemalt seoses France Télécomi likviidsuse hapra olukorraga püsis, muutus Moody's usaldavamaks seoses asjaoluga, et Prantsuse valitsus toetab France Télécomi, kui ettevõttel peaks esinema raskusi oma võla hüvitamisel).

(42) 2. oktoobri 2002. aasta pressiteates kordas valitsus oma lubadusi: *„Uus esimees laseb otsekohe koostada ettevõtte olukorra ülevaate, mille tulemused teatatakse nõukogule … ja millele toetub saneerimis- ja strateegiline arenduskava, mis võimaldab vähendada ettevõtte võlga, tugevdades selle trumpe. Seda silmas pidades on Thierry Bretonil riigi kui aktsionäri toetus, kes on valmis võtma kogu vastutuse. Riik toetab saneerimistegevuse elluviimist ja aitab omalt poolt kaasa ettevõtte omakapitali tugevdamisele vastavalt korrale, mis määratakse kindlaks tihedas koostöös ettevõtte esimehe ja haldusnõukoguga. Nagu juba märgitud, võtab riik teatud ajavahemiku jooksul vajaduse korral tarvitusele abinõud, mis võimaldavad vältida ettevõtte rahastamisprobleeme“* ([15]).

(43) Ettevõtte aktsia kurss tõusis järsult 2. oktoobril 2002. aastal (tõus üle 10,4 % 2. oktoobril alanud nädala jooksul) pärast uue juhi ametisse nimetamise teadaannet.

2.4. **2002. aasta detsembri ja 2003. aasta jaanuari sündmused ja tegevuskava „FT ambitsioon 2005“**

(44) 4. detsembril 2002 esitasid FT uued juhid tegevuskava „FT ambitsioon 2005“ ([16]) (edaspidi „ambitsioonikava 2005“), mille eesmärk oli Prantsuse ametiasutuste sõnul kindlustada ettevõtte tegevusnäitajate tunduv parandamine ja investeeritud omakapitali rahuldava tasuvuse väljavaated. Seega oli keskmise tähtajaga eesmärk tulla toime FT rahastamisvajadustega, vabaneda võlakoormast ning omakapital ümber korraldada.

(45) Tegevuskava hõlmab järgmist: i) üldine tõhususe tegevuskava (*Plan Total Operational Performance*, edaspidi „TOP kava“), mille kohaselt FT peab omakapitali alusel suurendama rahavoogusid täiendava 15 miljardi euro võrra; ii) aktsionärid, kelle abil suurendatakse omakapitali 15 miljardi euro võrra; ja iii) võlakirja- ja rahaturud, kust hangitakse 15 miljardi euro suurune summa.

(46) Seoses omakapitaliga hõlmab TOP kava sisemisi kokkuhoiumeetmeid, mille eesmärk on parandada ettevõtte tegevussuutlikkust ja suurendada võla vähendamiseks kasutatavaid rahavooge 15 miljardi euro ulatuses kuni 2005. aastani, millele lisanduvad varade võõrandamisega seotud meetmed. TOP kava moodustab FT päästmiseks koostatud üldise kava peamise tugisamba ja peab näitama ettevõtte soovi teha otsustavalt ja viivitamatult vajalikke pingutusi saavutamaks selle sektori jaoks tavapäraseks peetav võlakoormuse tase enne 2005. aasta lõppu. Seoses rahavoogude suurendamise vajadusega kolme aasta jooksul nähakse TOP kavas ette investeeringute vähendamine ja optimeerimine (kokkuhoid ligikaudu 40–45 %); tegevuskulude vähendamine (kokkuhoid 35–40 %); ja käibekapitali vajaduse optimeerimine (kokkuhoid 20–25 %).

(47) TOP kavas on nähtud ette olulised mõjud ettevõtte juhtimise ja korralduse valdkonnas, eeskätt hõlmavad need tegevuskulusid, tööhõivet ja eriti investeeringute valdkonda. Kavas nähakse ette käibemahu, EBITDA ja tegevusest tulenevate rahavoogude iga-aastane suurenemine ajavahemikul 2003–2005.

(48) Aktsiate võõrandamise kava meetmed lisanduvad FT juba teostatud aktsiate võõrandamistele ning selle eesmärk on ettevõtte tegevusulatuse ümberkujundamine 2001. aasta jooksul. Meetmete eesmärk on vähendada võimalikult palju võlakoormust, ohustamata ettevõtte suutlikkust eraldada kasutamiseks suurenevaid rahavooge. Selle eesmärgi saavutamiseks tuleb rakendada strateegiaid, mis hõlmavad ettevõtte tegevuse taaskeskendamist põhitegevusaladele, loobumata seejuures FT sihist olla kõiki telekommunikatsiooniteenuseid integreeriv telekommunikatsioonettevõtja.

(49) FT omakapitali tugevdamiseks tuleb ettevõtte kapitali märkimisväärselt suurendada. Riigi ja ülejäänud eraaktsionäride panus peab olema nende kapitaliosalusega proportsionaalne, need summad on vastavalt 9 miljardit eurot ja 6 miljardit eurot.

(50) Sel eesmärgil on riik ja FT moodustanud pangakonsortsiumi, kes toimib vajalikul hetkel suurendatava kapitali erainvestoritele suunatud osa eesmärgipärase kasutamise tagajana. Niisamuti nagu riigi investeerimisotsuse puhul, on ka pankade võetud kohustuse eeldus turgudele usaldusväärseks hinnatud veenva kava esitamine, mis hõlmab juhtimismeetmeid ja strateegilisi suuniseid, samuti tuleb esitada käibekapitali prognoosid, mis näitavad kasutatava rahavoo (*free cash-flow*) olemasolu rahuldaval tasemel.

(51) Riik ja TOP kava alusel omakapitali tugevdamises osalevad erainvestorid võivad arvestada investeeritud kapitali tootlusega, mis jääb vahemikku 16,7 % 2004. aastal ja kuni 21,5 % 2005. aastal, see tuleneb FT tegevustulemist vastavalt 11,1 miljardit eurot ja 13,9 miljardit eurot aastatel 2004 ja 2005.

([15]) Majandus- ja rahandusministri 2. oktoobri 2002. aasta pressiteade.
([16]) FT 5. detsembri 2002. aasta pressiteade, lk 1.

(52) Prantsuse ametiasutuste väitel ei ole võimalik omakapitali tugevdada kohe, mis on tingitud peaasjalikult üldisest olukorrast finantsturgudel ning on eeskätt seotud telekomiettevõtete väärtusega, kuid samuti ka selliseks toiminguks nõutava ajaga, seoses vajadusega kokku kutsuda erakorraline üldkoosolek ning koostada nõutavad aastaaruanded.

(53) Lisaks sellele rõhutasid Prantsuse ametiasutused, et nii FT kui ka ettevõtte aktsionäride jaoks oleks soovitatav, et see toimuks pärast seda, kui turg on täielikult integreerinud kavandatavad tegevuse täiustamise perspektiivid ning on isegi võimalik hinnata esimesi tulemusi või kindlaid signaale.

(54) Neid tingimusi silmas pidades ja selleks, et anda ettevõttele FT vajalik tegevusruum selle toimingu teostamiseks turul kõige soodsamates tingimustes, teatasid Prantsuse ametiasutused, et nende näol on tegemist enamusaktsionäriga. kes toetab oma osalusega omakapitali tugevdamist ning võimaldab selleks ettevõttele FT ajutise aktsionärilaenu väljastamise krediidiliini näol, kusjuures FT saadava laenu summa kuulub konsolideerimisele täiendava omakapitali emiteerimisel. FT käsutusse laenu näol antavate vahendite maksimaalne summa oli 9 miljardit eurot ja see vastas riigi osaluse suurusele tulevases omakapitali tugevdamises. Selle laenu konverteerimine väärtpaberiteks oli kohustuslik pärast omakapitali tugevdamise toimingu teostamist.

(55) Tegevuskavas nähti ette, et laen võetakse vajaduse korral välja järk-järgult, vastavalt ettevõtte vajadustele, võttes arvesse ettevõtte rahavoogude kava. Seejuures makstakse laen tagasi kehtivate turutingimuste alusel ja intressid kapitaliseeritakse. Seega tundus, et aktsionärilaenu väljastamine ja laenusaaja käsutusse andmine ei olnud seotud tagasimaksmise kui sellisega ning et üksnes laenu väljavõtmise korral kohaldatakse intressi, mille suurus võrdub Euriboriga pluss marginaal, mis määratakse kindlaks FT nelja peamise võlakirjaliini keskmiste *spread*ide ja vastavate *swap*-väärtuste suhte alusel, mida on suurendatud 1 protsendipunkti võrra. Seejuures on ette nähtud, et sõltumata laenu väljavõtmise kuupäevast, suurendatakse kohaldatavaid marginaale 0,35 % võrra alates 6 kuu möödumisest esimesest laenu väljavõtmisest ja 0,7 % võrra alates 12 kuu möödumisest esimesest laenu väljavõtmisest. Prantsuse ametiasutused rõhutasid sellega seoses, et detsembris toimunud võlakirjaemissioonide tingimused olid FT jaoks soodsamad, kui enamusaktsionärist riik võimaliku laenu jaoks vahendeid eraldades oli ette näinud. Prantsuse ametiasutused täpsustasid, et samaväärsetel tingimustel (muutuva määraga *swap*) vastas eurodes väljastatav võlakirjaemissioon EURIBORi määrale + 290 pb, mis on ligikaudu 100 pb võrra madalam aktsionärilaenu intressimäärast, samas kui obligatsioonilaenu tähtaeg oli palju pikem kui aktsionärilaenu oma.

(56) Aktsionärilaenu andmiseks nägid Prantsuse ametiasutused ette kasutada vahendajat, nimelt Entreprise de Recherches et d'Activités Pétrolières (ERAP); tegemist oli avalik-õigusliku tööstus- ja kaubandusettevõttega, kellele tehti ülesandeks hoida riigi osalust ettevõttes FT; see annab tunnistust riigi soovist määrata selgelt kindlaks tehtud varalise toimingu ulatus, eraldades selle eraldi struktuuri.

(57) Prantsuse ametiasutused täpsustavad, et ERAP võttis omakapitali tugevdamise märkimiseks esmalt laenu riigilt, seejärel otseselt võlakirjaturgudelt.

(58) Ambitsioonikava 2005 esitamisega kaasnes majandus- ja rahandusministri 5. detsembri 2002. aasta pressiteade, milles valitsus kinnitas oma toetust kõnealusele kavale, oma lubadust osaleda omakapitali tugevdamises ja anda aktsionärilaenu 9 miljardi euro suuruse krediidiliini kujul. See pressiteade hõlmab järgmisi asjakohaseid lõike: *„Majandus-, rahandus- ja tööstusminister Francis Mer kinnitab riigi toetust tegevuskavale, mille France Télécomi nõukogu võttis vastu 4. detsembril. 1/ France Télécomi grupp moodustab ühtse tööstusliku terviku, mille tegevusnäitajad on märkimisväärsed. Ettevõte peab siiski täna toime tulema tasakaalustamata kapitali struktuuriga, omakapitali ja keskmise tähtajaga võlakohustuse finantseerimise vajadustega. See olukord tuleneb halvasti juhitud ja kõige kõrgema spekulatiivse „finantsmulli" järgi teostatud mineviku investeeringute ebaõnnestumisest ja kui vaadata üldisemalt, siis turgude suunamuutusest. France Télécomi suutmatus rahastada oma arengut muul viisil kui võlastumise teel süvendas seda olukorda. 2/ Riik põhiaktsionärina taotles uutelt juhtidelt, et nad taastaksid ettevõtte finantstasakaalu, säilitades grupi terviklikkuse… 3/ Võttes arvesse juhtide välja töötatud tegevuskava ja investeeringute tasuvuse väljavaateid, osaleb riik 15 miljardi euro suuruses omakapitali tugevdamises võrdeliselt oma osaga kapitalis ehk 9 miljardi euro suuruse investeeringuga. Riik kui aktsionär peab kohaseks nii toimida aruka investorina. France Télécomi hooleks jääb määrata kindlaks omakapitali tugevdamise täpne kord ja ajakava. Selleks et anda ettevõttele võimalus tegutseda turul kõige sobivamal hetkel, on riik valmis*

omakapitali tugevdamiseks tegema oma sissemakse ajutise aktsionärilaenu kujul, mis makstakse France Télécomile välja turutingimustel. 4/ Riigi osalus France Télécomis kantakse tervikuna üle ERAPile, avalik-õiguslikule tööstus- ja kaubandusasutusele. See võtab võlgu rahaturgudelt, finantseerimaks riigi osa ettevõtte omakapitali tugevdamises".

(59) FT aktsia kursi kasv jätkus ja suurenes TOP kava ja uue täitevkomitee teatavaks tegemisega 5. detsembril 2002, millega kaasnes üle 25 % suurune tõus kahe päevaga.

(60) Mõni päev pärast ambitsioonikava 2005 esitlemist teostas FT kaks järjestikust võlakirjaemissiooni 11. detsembril ja 12. detsembril 2002 kogusummas 2,9 miljardit eurot. Esimene obligatsioonilaen võeti kogusummas 2,5 miljardit eurot 7 aastaks kindla intressiga 7 % ehk EURIBOR + 290 pb. Teine obligatsioonilaen paigutati naelsterlingi (GBP) turule summas 250 miljonit GBP, kindla intressiga 8 % 15 aastaks ehk LIBOR + 330 pb. Täiendavad emissioonid toimusid 15. jaanuaril 2003 kogusummas 5,5 miljardit eurot. 10. veebruaril 2003 pikendati tasumisele kuuluva 15 miljardi euro sündikaatlaenu osa, nimelt ligi 5 miljardit eurot 3 aastaks intressimääraga Euribor + 125 pb.

(61) 17. detsembril 2002 täpsustas S & P, et alates 2002. aasta juulist oli valitsuse toetus olnud üks põhiteguritest FT reitingu säilitamisel investeerimisjärgus ([17]) ja et valitsuse teadaanne seoses aktsionärilaenuga ja lubadusega osaleda rahaliselt 15 miljardi euro rekapitaliseerimise operatsioonis oma osalusega võrdelisel määral oli kinnitanud seda toetust ([18]).

(62) 20. detsembril edastasid Prantsuse ametiasutused FT-le parafeeritud ning ERAPi allkirjastatud laenulepingu. FT ei ole seda lepingut allkirjastanud.

(63) FT lõpetas 2002. majandusaasta ligi 21 miljardi euro suuruse kahjumi ja peaaegu 68 miljardi euro suuruse netovõlaga.

(64) 4. märtsil 2003 käivitati ambitsioonikavas 2005 ettenähtud 15 miljardi euro mahus omakapitali tugevdamise operatsioon. Operatsioon oli väga edukas ja see viidi lõpule 11. aprillil.

(65) Kapitali suurendamine vastas suures osas FT struktuurilistele finantseerimisvajadustele. Selle toimingu tagajärjel hakkas FT reiting paranema, S & P tõstis 14. mail 2003 reitingu tasemele BBB stabiilse väljavaatega (tasemelt A-3 tasemele A-2 lühiajalise võlakohustuse reitingu osas) ja Fitch 8. augustil 2003 FT reitingu tasemelt BBB- tasemele BBB.

3. **KOLMANDATE POOLTE MÄRKUSED**

(66) Komisjon sai märkusi ettevõtetelt Cable and Wireless, Cégétel, AFORS Télécom, LDCOM, Tiscali, WorldCom France, Bouygues SA ja Bouygues Télécom (edaspidi „BT") ja Telecom Italia. Mõned huvitatud pooled (A, B ja C) soovisid säilitada anonüümsuse.

3.1. **Telecom Italia ja WorldCom märkused**

(67) Telecom Italia ja WorldCom rõhutavad, et kõik FT-le osutatud abimeetmed võivad mõjutada konkurentsi telekommunikatsiooniturgudel ja eriti Prantsusmaa turul. Seega on peamine, et Prantsuse ametiasutuste rakendatud meetmetega peaksid kaasnema vastuabinõud eesmärgiga leevendada abimeetmete tagajärgi konkurentsile.

([17]) *Research France Télécom*, standard&poor's ratingsdirect, 17. detsember 2002: „*Since July 2002, support from the French state has been a key rating factor, underpinning the group's investment-grade status*" *(Alates 2002. aasta juulist oli Prantsuse riigi toetus kontserni reitingu üheks põhiteguriks, hoides selle hinnangu viimase investeerimisjärgu tasemel).* Sellele kinnitusele eelnes 5. detsembri 2002. aasta kinnitus: „*Standard & Poor's rating services said today that it has affirmed its BBB- long term and A-3 short term corporate credit ratings [on FT] … Since July 2002 Standard & Poor's has indicated that expected support from FT's 56 % shareholder, the French State, is a likely factor underpinning the group investments–grade status. The French State's announcement today that it will immediately grant a 9 EUR billion shareholder loan to help FT face its 2003 debt obligations is viewed by Standard & Poor's as strong evidence of this support" (Standard & Poor'i reitinguagentuur ütles täna, et kinnitas FT pikaajalise võlakohustuse reitingut BBB- ja lühiajalise võlakohustuse reitingut A-3. Alates 2002. aasta juulist märkis Standard & Poor, et FT aktsionäri, ettevõttest 56 % omava Prantsuse riigi oodatud toetus on tõenäoliselt tegur, mis tugevdab grupi investeeringukvaliteeti. Riigi teadaanne tänasel kuupäeval, et ta annab vahetult aktsionärilaenu 9 miljardit eurot, aitamaks FT-l toime tulla oma 2003. aasta võlakohustustega, peab Standard & Poor tema toetuse kindlaks tõendiks).*

([18]) *Research France Télécom*, standard&poor's ratingsdirect, 17. detsember 2002: „*The state's December 2002 announcement that it will grant a EUR 9 billion shareholder loan, coupled with its commitment to subscribe to a EUR 15 billion capital increase, underscores this support and provides significant credit protection for FT's debtholders. …, FT and the state's targets in this respect meet Standard & Poor's expectations for the ratings. While market conditions may challenge the operation, the state's commitment to subscribe to the equity injection–so as to at least maintain its stake–strongly mitigates execution risks*" (Riigi 2002. aasta detsembri teadaanne selle kohta, et ta annab 9 miljardit eurot aktsionärilaenu, koos tema lubadusega osaleda 15 miljardi euro mahus kapitali suurendamises, rõhutab seda toetust ja annab märkimisväärse krediidi kaitse FT võlausaldajatele. … FT ja riigi eesmärgid vastavad selles osas Standard & Poor's ootustele reitingu suhtes. Samal ajal kui turutingimused võivad muuta selle toimingu keerulisemaks, vähendab riigi lubadus osaleda kapitalimahutuses – vähemalt säilitada oma osalus – tugevalt selle toimingu täideviimise riske).

3.2. **A, B ja C märkused**

(68) A, B ja C väitel kujutavad kõnealused meetmed endast riigiabi. C osutab, et vastavalt suunistele raskustes olevate äriühingute päästmiseks ja ümberkorraldamiseks antava riigiabi kohta ([19]) (edaspidi „suunised“) kaasneb riiklike vahendite andmisega rahalistes raskustes olevale ettevõttele abielementide olemasolu eeldus. A, B ja C täpsustavad, et teatis ja FT-le riigi poolt 9 miljardi euro summas krediidiliini võimaldamise tingimused, ning ka Prantsuse riigi osalemine FT rekapitaliseerimises sisaldavad abielemente. Nad rõhutavad, et krediidiliini võimaldamise tingimuste osas ei ole aruka investori põhimõttest kinni peetud, ja seda nimelt pakutava intressimäära ja kohustistasu (*commitment fee*) summa tõttu. B ja C rõhutavad ühtlasi, et samaaegsuse põhimõtet ei ole järgitud niivõrd, kuivõrd Prantsuse ametiasutused andsid krediidiliini ja kuulutasid välja oma osaluse kapitali suurendamises enne ambitsioonikava 2005 väljakuulutamist ja enne investorite kindlat kaasamist.

3.3. **Bouygues'i ja Bouygues Télécomi (BT) märkused**

(69) BT osutab, et riigi toetus kujutab FT rekapitaliseerimise nurgakivi, mis viis ettevõtte saneerimisele. Nii võis BT väitel ainult Prantsuse riik taastada turgude usalduse ja luua olukorra, mis võimaldab ettevõttel toime tulla oma lühiajaliste võlakohustustega ja käivitada ulatuslik kapitali suurendamise toiming soodsates majanduslikes tingimustes. BT väitel moodustavad majandus- ja rahandusministri avaldused ajavahemikul 12. juulist kuni 4. detsembrini 2002 riikliku tagatise, mis hõlmab riigi ressursse; samuti kaasavad riigi ressursse aktsionärilaen ja omakapitali tugevdamine. Nende meetmete näol on tegemist riigiabiga. Osutatud meetmetega antakse ettevõttele France Télécom eeliseid, mida ettevõte ei oleks saanud tavapärastes turutingimustes, ning need ei järgi turutingimustes tegutseva aruka erainvestori põhimõtet.

(70) Mis puudutab majandus- ja rahandusministri avaldusi, siis riigi korduv toetus, mida väljendati reas avaldustes 12. juulist 2002 kuni 4. detsembrini 2002 ja täiendati rea meetmetega, sealhulgas 9 miljardi euro krediidiliini avamise ning ka riigi tühistamatu lubadusega osaleda kapitali suurendamises võrdeliselt omandiosaga ettevõttes, kujutab tema tagasivõetamatut lubadust lahendada kõigi vahenditega ettevõtte võimalik maksejõuetus seoses rahaliste kohustuste täitmisega. BT rõhutab siinkohal, et see lubadus moodustab tõelise riikliku tagatise, millega kaasnevad riigi ressursside kaasamisega seotud õiguslikud tagajärjed.

(71) Oma märkustes viitab BT eksperdile, ([20]) kes täpsustas, et Prantsuse halduskohtu järjepidevast kohtupraktikast tuleneb, et ühe haldusasutuse võetud kohustuse olemasolu ei tule vaadelda selle vormi seisukohast, vaid selle olemuslike omaduste alusel. BT ekspert märgib, et seda kohtupraktikat kohaldatakse nimelt konkreetselt seoses avaldustega: halduskohtu hinnangu kohaselt on lubaduste näol, isegi kui nendega ei kaasne konkreetset õigusakti, tegemist kohustustega, sest nad väljendavad haldusasutuse tahteavaldust. Piisavaks võib pidada haldusaparaadi käitumist, mis veenab, et riik on võtnud kohustuse. BT ekspert täpsustab, et majandus- ja rahandusministri avaldused täidavad kõiki riigi kohustuse iseloomustamiseks vajalikke tingimusi. Niipea, kui need avaldused on kindlad ja täpsed ning sõnastatud tingimusteta, analüüsitakse neid kui riigi kohustusi FT, tema võlausaldajate ning töötajate ees.

(72) Aktsionärilaenu ja omakapitali tugevdamise kohta väidab BT, et ühelt poolt 9 miljardi euro suuruse krediidiliini avamine FT-le ja teiselt poolt riigi tühistamatu kohustus osaleda kapitali tulevases suurendamises võrdeliselt oma osaluse mahuga FT's, millele järgneb rekapitaliseerimine, on riikliku tagatise andmine, mida rahastatakse riigi ressurssidest. Järelikult rahastati vaadeldavaid meetmeid riigi ressurssidest ja seda isegi juhul, kui krediidiliini lõpuks ei kasutatud.

(73) Mis puudutab eelisega seonduvat tingimust, siis osutas BT, et tagatise andmist ajendanud asjaolu pärines ajast pärast reitinguagentuuride poolset FT reitingu langetamist ja selle eesmärk oli taastada turu usaldus. Tagatise tulemusel võimaldati FT-le uuesti juurdepääs rahaturgudele.

(74) Mis puudutab erainvestori põhimõtet, siis osutab BT, et toetusmeetmed ei ole selle põhimõttega kooskõlas. BT meenutab, et riigi avaldused kujutavad kindlat ja tingimusteta õiguslikku kohustust, mida investor ei oleks kunagi vähimaidki tingimusi seadmata võtnud. Seega on tegemist piiramatu tagatisega, mis anti ühele erakordselt võlastunud ja nõrgale ettevõttele lühiajaliselt.

([19]) Komisjoni teatis – ühenduse suunised raskustes olevate äriühingute päästmiseks ja ümberkorraldamiseks antava riigiabi kohta (EÜT C 288, 9.10.1999, lk 2).

([20]) Sureau 14. jaanuari 2004. aasta märkus.

(75) BT osutab, et pidades silmas maailma majanduse pikaajalise kriisi olukorda ja konkreetsemalt üleminekujärgus telekommunikatsioonisektorit, ning arvestades kõnealuse summa suurust, ei oleks ükski erainvestor võinud kaaluda kapitali suurendamist selles summas ja tingimusteta, ning et ainult riik, praegusel juhul Prantsusmaa, võis siduda end sellise ebakindluse olukorras. BT märkis, et omakapitali tugevdamise rahastamine, mis on 100 % ulatuses tagatud võlaga, ja mitte omakapitaliga, oleks mõjunud raskelt iga sarnaselt toiminud erainvestori reitingule, samas kui riiki saavad karistada ainult valijad, kellel ei ole samad eesmärgid. Erainvestori laenuandjad ja aktsionärid oleksid nõudnud, et investeering oleks kindlustatud äriplaaniga, mis sisaldab täpseid kohustusi, sealhulgas varade realiseerimist. BT järeldab, et mingil juhul ei oleks arukas investor, kelle finantssuutlikkus oleks võrreldav Prantsuse riigi omaga ja kes väljastaks sellise tagatise, äratanud suurt usaldust turgudel, ning on selge, et just „riikliku laenu“ tõttu, mida võimaldatakse riigi kohustuste puhul, usaldus taastatigi.

(76) BT märgib samuti, et samaaegsuse põhimõttest ei ole kinni peetud. BT osutab, et erainvestorite osalemine ei olnud kindel ega märkimisväärne ajal, millal valitsus teatas oma osalemisest kapitali suurendamises, ja seda isegi juhul, kui investeerimisotsuse tegemise kuupäevaks peetakse 5. detsembrit. Juhul kui investorid saavad sekkuda alles pärast seda, kui ametiasutused on otsustanud anda abi, ei ole asjaolu, et neil on võimalik seda teha samaaegselt, enam oluline. Selline sekkumine on riigi antud abi tagajärg ja mitte erainvestori otsus. Nii ei saaks praegusel juhul asjaolu alusel, et pangakonsortsium kohustus käendama operatsiooni edukat lõpuleviimist, järeldada, et samaaegsuse põhimõttest on kinni peetud. Prantsuse ametiasutuste investeerimisotsus on kindel ja tingimusteta, samas kui erainvestorite otsus seda ei ole, ja erainvestorid andsid oma panuse alles pärast seda, kui neile oli korduvalt ja kindlalt kinnitatud, et ka riik osaleb operatsioonis ja eriti, et ta võtab kõik meetmed, võimaldamaks vältida FT rahastamisprobleeme.

3.4. **Ettevõtte Cable & Wireless märkused**

(77) Cable & Wireless märkis, et vaadeldavad meetmed kujutavad endast riigiabi. FT-le eelise andmiseks piisas turu usaldusest seoses aktsionärilaenu võimaldamisega, millest teatasid Prantsuse ametiasutused. Kuivõrd arukas erainvestor ei oleks otsustanud rekapitaliseerida FT laadset ettevõtet, kes oli selgelt ebatõhus enne ambitsioonikava 2005 vastuvõtmist, sai viimane eelise, mida ta ei oleks saanud tavalistes turutingimustes.

3.5. **AFORS Télécomi märkused**

(78) Prantsuse telekommunikatsiooni liit AFORS Télécom (Association française des Opérateurs de Réseaux et Service) märkis, et vaadeldavad meetmed kujutavad endast riigiabi. Mitme järjestikuse otsusega 2002. aastal kuni FT-le 9 miljardi euro krediidiliini avamiseni taastasid Prantsuse ametiasutused investorite usalduse, täpsustades omapoolset toetust. AFORS Télécom juhib tähelepanu ka asjaolule, et isegi eeldades, et FT ei oleks kunagi kasutanud ERAPi avatud krediidiliini, sümboliseerib see riigi toetuse tagatist ja selleks kasutakse riigi ressursse ELi toimimise lepingu artikli 107 lõike 1 tähenduses.

(79) Krediidiliini võimaldamise ja selle hüvitamise tingimused ei vasta aruka erainvestori põhimõtte kriteeriumidele. AFORS Télécom osutab, et aruka investori kaasamisel ei oleks FT-l finantsilisi kõrvalekaldeid alates 2000. aastast saanud esineda. Riigi toetuse tulemusel jätsid reitinguagentuurid FT reitingu täiendavalt alandamata, mis võimaldas kiirendada FT tagasipöördumist turule ja tema võla refinantseerimist vähem koormavatel rahastamistingimustel. Nii määraski just Prantsuse riigi usaldusväärsus FT finantsturgudele tagasipöördumise tingimused.

3.6. **Ettevõtte Cégétel märkused**

(80) Cégétel osutab, et tegemist on kahe eraldi abimeetmega: ühelt poolt Prantsuse ametiasutuste teadaanne FT-le aktsionärilaenu andmise kohta ja teiselt poolt riigi osalemine FT rekapitaliseerimises.

(81) Esimese meetme kohta kinnitab Cégétel, et sellise ettevõtte olukorda, kelle kontrolliv aktsionär on eraaktsionär, ja avalik-õigusliku põhiaktsionäriga ettevõtte olukorda ei saa võrrelda. Cégétel täpsustas, et kui sarnase avalduse oleks teinud eraaktsionär, oleks reitinguagentuurid selle vastu võtnud ülima ettevaatusega. Cégétel jõudis järeldusele, et pelgalt asjaolu, et toetajaks on riik, lõi märkimisväärse eelise investeerijate jaoks ja takistas

reitinguagentuuridel FT reitingut täiendavalt alandamast, kuigi ettevõtja oli esialgu väljapääsmatus olukorras. Cégétel väidab, et Prantsuse riik andis FT-le abi isegi enne 9 miljardi euro suuruse krediidiliini andmise kokkuleppe allkirjastamist, sest toetuse teadaandest piisas, et muuta see probleemolukorras teostatav finantseerimine ülearuseks. Sellisel moel olid laenuandjad kindlad, et FT ei saa kunagi maksmata jätta, sest riik oleks alati valmis talle maksekohustuste täitmiseks vajalikke vahendeid andma, mis võimaldas FT-l saada finantseeringuid otse turult. FT sai seega eelised, mida ta ei oleks saanud tavalistes turutingimustes. Väärtpaberituru kasutamine võimaldas tal vältida üksnes finantsasutuste abiks võtmist oma likviidsuskriisiga toimetulekuks ja kõikide seda liiki finantseeringuga seonduvate piirangute talumiseks. Cégétel väidab, et Prantsuse ametiasutuste krediidiliini andmise tingimused ei ole kooskõlas aruka investori võimaldatavate tingimustega sellise osaluse puhul.

3.7. **Ettevõtte LDCOM** ([21]) **märkused**

(82) LDCOM tuvastab FT toetuses topeltabimehhanismi, mida toetas tööjõu liikuvuse toetus, piiramatu tagatise andmine ja 9 miljardi euro suuruse krediidiliini võimaldamine.

(83) Seoses piiramatu tagatise andmisega tugineb LDCOM pärast 2002. aasta juulit avaldatud Prantsuse ametiasutuste teadetele, mille eesmärk oli finantsturge FT olukorra suhtes rahustada. Need avaldused aitasid otseselt kaasa FT reitingu parandamisele turgudel ja võimaldasid ettevõttel toime tulla esinenud likviidsusprobleemiga. LDCOM väidab, et Prantsuse õigussüsteemis võib suuline avaldus teatavatel tingimustel kujutada selle adressaadile õigusi andvat akti.

(84) LDCOM täpsustab, et riigi teatist FT-le 9 miljardi euro suuruses summas krediidiliini võimaldamise kohta saab käsitada abina; riigi toetust ei saa seostada aruka investori põhimõttega nii selle toetuse summa kui ka selle andmise tingimuste või eesmärgi osas. Nii ei oleks ükski arukas investor andnud 2002. aasta septembris (kuupäev, millal riik teatas, et toetab FT-d rahaliselt) ettemaksu 9 miljardi euro ulatuses sellistel majanduslikel asjaoludel, tuginemata ümberkorraldamiskavale.

(85) Pealegi on LDCOMi väitel riigi seisukoht, mille kohaselt arukas põhiinvestor ei oleks seadnud ohtu FT funktsionaalset terviklikkust, kergesti ümberlükatav tegelikes turutingimustes, mis olid olemas 2002. aasta juunis-juulis. Olles paigutanud äärmiselt suure osa oma varast ettevõttesse, mis riskib jääda maksejõuetuks, nõuavad investorid esiteks strateegia radikaalset ja viivitamatut läbivaatamist, mis võib vajaduse korral hõlmata suure hulga strateegiliste varade müüki.

(86) LDCOM rõhutas ühtlasi, et riik ei või oma avaldusi tagasi võtta, kahjustamata oma finantsusaldusväärsust. Turusekkumisega omandab riik laenuandja rolli ja teatava hulga ettevõtete enamusaktsionäri rolli. See kahekordne roll kajastub reitinguagentuuride antavas kahekordses reitingus, tema laenuandja rollis ja tema aktsionäri rollis avalik-õiguslikele ettevõtetele antavate reitingute kaudu. See kahekordne sekkumisvõimalus eeldab erilist ettevaatust, sest iga täheldatud viga ühes tema kahest rollist võib kaasa tuua tagajärgi tema teisele rollile ja tema reitingule. LDCOM rõhutab ka asjaolu, et riigi usaldusväärsus erineb põhimõtteliselt samalaadses olukorras olevate ettevõtete usaldusväärsusest, kes ei saa turgu rahustada. Riigi vahetu kontakteerumine reitinguagentuuridega rõhutab riigi FT-le antava toetuse usaldusväärsust.

3.8. **Ettevõtte Tiscalinet märkused**

(87) Tiscalinet täiendab eespool esitatud märkusi, osutades, et alates 2. juulist 2002 sõnastatud riigi avaldused tähendavad turu jaoks, et FT tervendamismenetluse algatamine on välistatud. Seejuures on riigi valiku näol saada oma 2002. aasta dividendid aktsiates ja mitte sularahas tegemist veel ühe riigi märgiga turgudele selle kohta, et ta toetab FT-d, samal ajal, kui arukas investor oleks valinud dividendide väljamaksmise sularahas.

([21]) Uue nimega Neuf Télécom.

(88) Tiscalinet rõhutab ühtlasi, et õiguslike meetmete kogum, mille eesmärk on laiendada ERAPi tegevusala ja võimaldada tal omada FT aktsiaid, ([22]) riigi tagatise andmine ERAPile, mis võimaldab tal investeerida FTsse, ([23]) ja tekst, milles täpsustatakse viisi, kuidas riik omab FT aktsiakapitali, kinnitavad analüüsi riikliku tagatise tühistamatu iseloomu kohta, kusjuures sellele garantiile tuginevad turul osalejad ja konkreetsemalt võlakirjade omanikud, et osaleda järjestikustes pakkumistes, mida FT teostas sellest kuupäevast alates. Need tegurid kinnitavad asjaolu, et riik oli FT jaoks „viimane õlekõrs“ ja tegutses moel, millega arukas investor ei oleks nõustunud.

3.9. **ECTA märkused**

(89) European Telecoms Association (ECTA) on seisukohal, et 2002. aasta juulis ja oktoobris tehtud ministri avalduste ning 9 miljardi euro suuruse krediidiliini võimaldamise ja riigi võetud kohustuse näol osaleda kapitali tulevases suurendamises on tegemist riigiabiga. FT-le antud abi võimaldas tal säilitada oma integreeritud ettevõtte staatuse ja suurendada osalust Orange'is. ECTA on arvamusel, et FT olukorras olev äriühing oleks pidanud reageerima täiesti erinevalt, nagu seda on teinud FT konkurendid, üleilmsete telekommunikatsiooniteenuste turul tegutsevad ettevõtjad, näiteks British Telecom ja KPN, kes pidid oma võla vähendamiseks realiseerima strateegilisi varasid.

3.10. **FT märkused**

(90) FT esitas oma märkused kolme aruande kujul: i) Ehlermanni koostatud 12. jaanuari 2004. aasta aruanne „Ettevõttele France Télécom esitatud hinnang“; ii) Galmot' koostatud 6. jaanuari 2004. aasta aruanne „Kas Euroopa Kohtu kohtupraktika võimaldab eeldada, et „riigi rahalised meetmed France Télécomi toetamiseks“, mille kohta komisjon algatas asutamislepingu artikli 88 lõikes 2 sätestatud menetluse, toimisid „riigiressursside ülekandmisena“ selle ettevõtte kasuks?“; ja (iii) HSBC aruanne „HSBC 6. jaanuari 2004. aasta arvamus“.

(91) Esimeses aruandes analüüsitakse Prantsuse ametiasutuste käitumist riigiabi suhtes kohaldatavate eeskirjade seisukohast üldiselt ja konkreetselt aruka investori põhimõtte seisukohast. Aruandes seatakse seejuures eesmärk näidata, et FT ei olnud rahalistes raskustes olev ettevõte ühenduse suuniste tähenduses ajal, millal riik otsustas osaleda rekapitaliseerimises ja teatas oma valmisolekust anda aktsionärilaenu. Aruandes rõhutatakse, et põhiaktsionäri jaoks on tavapärane ja harjumuslik teha ettemakse, et tasuda oma osalus rekapitaliseerimises.

(92) Teine aruanne keskendub küsimusele, kas lihtne teadaanne aktsionärilaenu võimaldamise kohta krediidiliini kujul võib iseenesest olla käsitatav riigi ressursse hõlmava kohustuse võtmisena. Aruande järgi ei toimu riigi ressursside ülekandmist, sest lõpuks krediidiliini ei avatud ega ei antud tagatist, mille jaoks oleks rahandusseaduse kohaselt nõutav luba. Seejuures ei toimu riigi ressursside ülekandmist, sest Prantsuse õigussüsteemis ei saa ükski riigiasutuse suuline avaldus kaasa tuua mis tahes mõju riigi rahandusele ja olla käsitatav riigi ressursside ülekandmisena ja sel juhul on tegemist vaid ministri tehtud avaldustega, millel puudub igasugune negatiivne mõju riigi rahandusele.

(93) Kolmas aruanne keskendub riigi käitumise majanduslikule ratsionaalsusele 4. septembri 2002. aasta (teadaanne esimese poolaasta majandustulemuste kohta) ja 15. aprilli 2003. aasta (kapitali suurendamine) vahelisel ajal. Aruanne põhineb FT 2002. aasta septembri olukorra analüüsil ja selles eristatakse ühelt poolt FT tegevuse tulemuslikkust (arukas tegevus, mis võiks parandada põhitegevuse rahavooge) ja teiselt poolt ettevõtte võlasummat. Aruandes järeldatakse, et ajavahemik kontserni rahavoo tekitamise ja lühiajaliste suurte võlgade maksetähtaegade vahel (2003–2005) loob refinantseerimisprobleemi, kuid mitte maksejõuetuse probleemi.

(94) HSBC kirjeldab ka lühiajalise likviidsuskriisi tausta, mida süvendas turu usalduse kriis kontserni suhtes. HSBC täpsustab, et sellises olukorras eeldas ratsionaalne suhtumine kiiret tegutsemist ja kava koostamist eesmärgiga parandada tegevuse tulemuslikkust, suurendada kapitali, ajastada võlga ja luua sihipärane varade realiseerimise strateegia. HSBC täpsustab, et vaadeldaval juhul on ambitsioonikava 2005 ammendav, sidus ja mõistuspärane kava, sest see võimaldab tekitada 15 miljardi euro suuruse rahavoo tegevuse parandamise ja varade realiseerimise teel, halvamata tasakaalu töökohtade osas. HSBC rõhutab asjaolu, et kapitali suurendamise näol, mis toetab äriühingut, kes käivitab tegevuse saneerimiskava, on tegemist loomuliku lahendusega bilansi tasakaalu viimiseks. HSBC rõhutab, et enamusaktsionäri suuline toetus on samuti tavapärane ja ratsionaalne ning on

([22]) 2. detsembri 2002. aasta dekreet nr 2002-1409, millega muudetakse 17. detsembri 1967. aasta dekreeti nr 65-1117 ERAPi haldus- ja finantsstruktuuri kohta.

([23]) 30. detsembri 2002. aasta seaduse nr 2002-1576 artikkel 80, mis hõlmab rahandusseaduse parandust 2002. aastaks.

normaalne ja levinud, et kontrollivad aktsionärid teatavad oma otsusest enne teisi aktsionäre. HSBC rõhutas samuti, et aktsionärilaen oli antud juhul madala riskiga, tasuv ja tavakohane toiming – kapitali suurendamise ootuses –, et kaitsta enamusaktsionäri varaga seonduvaid huve, kuna detsembris ei olnud ajakavaga seotud põhjustel võimalik rekapitaliseerimist teostada. HSBC täpsustas ühtlasi, et laen oli kavandatud anda turutingimustel.

(95) HSBC aruandes märgitakse ära ka FT aktsia börsikursi muutumine, rõhutades asjaolu, et aktsia oli uuesti tõusnud 2002. aasta juulis natsionaliseerimise kuulduste tõttu, seejärel oli kurss langenud septembris, sest samal ajal, kui turul sai teatavaks kapitali suurendamise võimalus 15 miljardi euro ulatuses, ei olnud selle teostamise viis ikka veel selge. Aruandes rõhutatakse ühtlasi, et FT finantsprognoosid võimaldasid riigi jaoks ette näha väga rahuldavat tasuvust: diskonteeritud rahavoogude (*discounted cash flow*) meetodi järgi hõlmab rekapitaliseerimine aastast 25 % tasuvuse määra, samal ajal kui keskmine määr telekommunikatsiooniturul on 9,9 %.

(96) Vastuseks NERA edastatud aruandele märgib FT, et riigi vastutuse kaasamiseks nõutavad tingimused tema lubaduse täitmatajätmise eest ei ole vaadeldaval juhul täidetud. Üksnes lubaduse andmise asjaolust endast ei piisa riikliku rahastamise kohustuse tekitamiseks, „riigi ressursside kasutuselevõtmiseks“ ilma asjakohase õigusakti vastuvõtmiseta. FT järeldab sellest, et Prantsusmaa kohtupraktika põhjal ei ole võimalik näidata, et vaadeldaval juhul toimus „riigi ressursside ülekandmine“ aktsionärilaenu tingimusliku lubaduse põhjal.

(97) FT väitel ei andnud riik krediidiliini FT käsutusse ERAPi vahendusel. Avaldused ei ole riigi jaoks õiguslikult siduvad ei FT ega kolmandate isikute ees. Samas ei saa riik võtta kohustust ilma õigust kehtestava aktita, mis on vastu võetud kohtupädevuse eeskirjade ja eelarvemenetluse alusel.

(98) Konkreetsemalt rõhutab FT konteksti, milles avaldused sõnastati, ja täpsustab, et see on vajalik nende tõelise ulatuse hindamiseks. Nii näitab avalduste analüüs 2002. aasta juuni lõpu ja detsembri kuu vaheliste sündmuste valguses, et avaldusi ei saa käsitada lubadusena, ja ei näita, et riigi kavandatud asjakohased meetmed olid rahalised meetmed. Seejuures esines sel ajal valitsusesiseseid erimeelsusi ning majandus- ja rahandusminister ei esindanud valitsuse seisukohta. Teostatud uuringust nähtub, et vastutavad isikud, kellel ei olnud selgust probleemi lahenduse osas, ei esitanud mingit kindlat kavatsust ja ettevõtjad ei olnud kunagi väljendanud oma arvamust seoses asjaoluga, et riik oli kohustunud vastu võtma ühe või teise lahenduse.

(99) FT järeldab, et konsultandi järeldused on ekslikud, sest

— „2002. aasta esimese poolaasta majandustulemuste teatavaks tegemise ajal näitab FT kontserni olukorra analüüs, et kontserni bilanss on tasakaalustamata ja tal esineb lühiajaline käibevara probleem, kuid tegevusnäitajad on väga head.

— Meetmete analüüs, mida arukas aktsionär peaks suure võlakoormuse olukorras kavandama, näitab, et oli mõistuspärane käivitada saneerimiskava, mis hõlmab rekapitaliseerimist heas rahalises seisus kontserni jaoks, mille ettevõtteväärtus on suurem börsikapitalisatsiooni ja netovõlgnevuse summast.

— Väärtuse loomise ja tasuvuse väljavaadete analüüsid viitavad, et riik teeb väga hea investeeringu, osaledes kapitali suurendamises, ja võtab vähese riski, andes vajaduse korral aktsionärilaenu“.

4. **PRANTSUSMAA MÄRKUSED**

(100) Prantsuse ametiasutused meenutasid esmalt, et nad on käitunud algusest peale vastavalt aruka erainvestori põhimõttele. Alates teadaandest FT 2002. aasta esimese poolaasta majandustulemuste kohta, mis tõid ilmsiks tasakaalustamata finantsstruktuuri ja märkimisväärse omakapitali vajaduse vaatamata headele tegevustulemustele, tegi riik sellest järeldused, nimetades ametisse ettevõtte uue juhi ja moodustades pangakonsortsiumi, mis kohustus 2002. aasta septembrist alates olema vajaduse korral kapitali eduka suurendamise käendajaks. Samaaegselt nõudis riik uutelt juhtidelt ettevõtte süvendatud auditit. Ambitsioonikava 2005 põhjal, mille järgi enamusaktsionäri teavitati regulaarselt, ja pangakonsortsiumi kohustuse alusel tegi riik 4. detsembril 2002 teatavaks oma otsuse osaleda ettevõtte omakapitali tugevdamises 9 miljardi euro ulatuses ja teatas ühtlasi, et ta oli valmis andma FT

käsutusse ERAPi vahendusel võimaliku ettemakse selle osaluse eest, mille eest tasutakse turutingimustel. Seejuures, võttes arvesse selle Prantsuse ametiasutuste antava laenu finantstingimusi ja komisjoni märkusi tema kahtluste kohta seoses abielementide esinemisega selles meetmes, eelistas FT pöörduda otseselt väärtpaberituru poole.

4.1. **FT finantsolukord**

(101) Prantsuse ametiasutused väidavad, et investeerimisotsuse tegemise ajal ei olnud FT raskustes olev ettevõte suuniste tähenduses ([24]). Ettevõtte käive tegelikult kasvas korrapäraselt (10 % kasv 2001. aasta esimese poolaasta ja 2002. aasta esimese poolaasta vahel), ettevõtte isemajandamise brutokasum oli kõrge ja kasvas kiiremini kui ettevõtte käive. Prantsuse ametiasutused hindasid ettevõtte kapitali struktuuri 30. juuni 2002. aasta seisuga tasakaalustamatuks ja täpsustasid, et kahjum oli tingitud peamiselt erakorralisest varude soetamisest ja amortisatsioonikuludest, mis olid seotud enne turgude prognoosimatut suunamuutust omandatud varade kulumiga. Prantsuse ametiasutused täpsustasid ühtlasi, et FT tegevuskulud kasvasid aeglasemalt kui käive, mis tähendas, et ettevõtte tasuvus kasvas. Pealegi olid kasvanud tegevusnäitajad ja rahavoog (üle 15 % käibevaraga seotud rahavoo puhul, võrreldes 2001. aasta esimese poolaastaga). Prantsuse ametiasutused täpsustavad, et FT tegevustulemuste häid väljavaateid parandas veelgi TOP kava. Need tegevustulemused leidsid kinnitust, kui avaldati 2002. aasta raamatupidamisaruanded, mis näitasid ettevõttes toimunud soodsaid muutusi, mille olid käivitanud uued juhid.

(102) Seoses omakapitali muutusega seonduva tingimusega, millele on osutatud suuniste punktis 5a, täpsustavad Prantsuse ametiasutused, et oluline näitaja vastavalt ärikoodeksi artiklile L225-248, on FT ASi aktsiakapital, mis püsis alati positiivsena ja ei ole kunagi vähenenud poole võrra. Prantsuse ametiasutused rõhutavad, et FT ei olnud seega suunistes osutatud olukorras, milles omakapital muutub aktsiakapitalist väiksemaks.

(103) FT ei olnud makseraskustes ettevõte, lihtsalt oli tuvastatud võimalik likviidsusprobleem 2003. aasta esimese poolaasta lõpul seoses eeldusega, et oodatud turu taastumist ei toimu. Prantsuse ametiasutused lisasid, et FT-l oli 31. detsembril 2002 olemas ettenähtud 6,9 miljardit eurot ja ettevõte oleks saanud ületada 2003. aasta läve vajaduseta finantsturu poole pöörduda. Prantsuse ametiasutused täpsustasid, et ettevõte oli kasutanud sündikaatlaenu, mis on vähem koormav kui väärtpaberiturg, saades sündikaatlaenuga kasutusse 4 miljardit eurot.

(104) Prantsuse ametiasutused täheldasid, et FT-l oli juurdepääs finantsturgudele 2002. aastal ja kirjeldasid 11. juuli 2002 ja 15. jaanuari 2003 vahelisel ajal FT käsutuses olnud finantseerimisvahendeid ([25]). Nad märkisid ära asjaolu, et 14. veebruaril 2002 oli FT pidanud läbirääkimisi 15 miljardi euro sündikaatlaenu liini sisseseadmise kohta ja et FT oli teinud 2002. aasta jooksul võlakirjaemissioone, ([26]) millest 442,2 miljonit eurot oli väärtpaberites makstavad võlakirjad.

(105) Prantsuse ametiasutused täpsustasid samuti, et FT ei olnud mingil määral finantsriski olukorras seoses asjaoluga, et reitinguagentuurid alandasid tema reitingut, sest lepingutes ei olnud enneaegse lõpetamise nõude klauslit.

(106) Lisaks sellele oli FT mitme 2002. aasta juuni ja novembri vahel küsitletud panga hinnangul enne ambitsioonikava 2005 ja enamusaktsionäri toetuse avaldamist võimeline võtma laene väärtpaberiturgudelt. Prantsuse ametiasutused märgivad, et vastavalt 2002. aasta juulis ja 2002. aasta septembris olid Barclays' pank ja Dresdner Kleinwort Wassersteini pank teinud ettepaneku 2003. ja 2005. aasta vahel tasumisele kuuluvate FT võlakirjalaenude refinantseerimiseks oktoobrist või novembrist alates teostatavate vahetuskavade abil.

4.2. **Üldise tõhususe tegevuskava (TOP) ratsionaalsus**

(107) Prantsuse ametiasutused rõhutasid, et eeltoodut silmas pidades on ambitsioonikavas 2005 ettenähtud rahavoo suurendamine ja omakapitali tugevdamine sellise strateegia osad, mida oleks järginud iga arukas enamusaktsionär.

([24]) Ühenduse suunised raskustes olevate äriühingute päästmiseks ja ümberkorraldamiseks antava riigiabi kohta (ELT C 244, 1.10.2004, lk 2).

([25]) Prantsuse ametiasutused nimetasid eeskätt võlakirjaemissioone, krediidiliine, äriväärtpabereid, lühiajalisi laene, väärtpaberistamist ja tuletisväärtpabereid.

([26]) 26. juulist 2002 kuni ambitsioonikava 2005 esitamiseni, st 4. detsembrini 2002, emiteeris FT ühe 70 miljoni euro suuruse obligatsioonilaenu 26. juulil 2002 ja ühe 150 miljoni euro suuruse seeria, mis on asendatav 2001. aasta märtsis emiteeritud 3,5 miljardi euro suuruse obligatsioonilaenuga.

(108) TOP kava ratsionaalsuse kohta täpsustavad Prantsuse ametiasutused, et see kava kujutab endast FT jaoks märkimisväärset jõupingutust. Prantsuse ametiasutused rõhutavad, et tegemist on üldise, konkreetsetel tegudel põhineva juhtimise ümberorienteerimise kavaga, mis on juba andnud esimesi positiivseid tulemusi. Sellega seoses täpsustavad nad, et tegemist on äärmiselt konkreetse kavaga, mis võimaldab suurendada ettevõtte kasumlikkust investeeringutasuvuse määraga 43 % 2005. aasta lõpul investorite jaoks, kes osalesid kapitali suurendamises 2003. aasta aprillis, mis on selgelt rohkem võrdlusaluseks võetud tasuvusest (11 %), mida oleks oodanud erainvestor telekommunikatsioonisektoris. TOP kava hõlmab ka personalijuhtimise optimeerimise tahku. Seoses realiseerimiskavaga täpsustavad Prantsuse ametiasutused, et varade realiseerimine 2002. aasta lõpus võimaldaks võimaliku likviidsuspiirangu edasi lükata 2003. aasta lõppu isegi finantsturgude abita.

(109) Prantsuse ametiasutused rõhutavad lõpuks, et strateegiad, mida järgisid konkureerivad ettevõtjad, ei näi palju arukamad ja kava ei saa hinnata nende varade suuruse või strateegilise iseloomu seisukohast, mille realiseerimist peetakse silmas, vaid kava kui terviku ratsionaalsuse seisukohast. Lisaks kinnitas 2002. aasta detsembri ja 2003. aasta jaanuari võlakirjaemissioonide edukus *a posteriori* erainvestorite usaldust ettevõtte tegevussuutlikkuse vastu.

4.3. **Aruka investori põhimõtte kohaldamine omakapitali tugevdamises osalemisele**

(110) Seoses aruka erainvestori põhimõtte kohaldamisega riigi teadaandele, mis käsitleb omakapitali tugevdamises osalemist, täheldasid Prantsuse ametiasutused, et nad olid sidunud oma nõusoleku uue juhi esitletud uue ja usaldusväärseks hinnatud taastasakaalustamise kavaga ning pankade osalemisega.

(111) Seoses samaaegsuse põhimõttest kinnipidamisega rõhutavad Prantsuse ametiasutused, et riik kui aktsionär oli algusest peale võtnud kõik meetmed, tagamaks avalike ja eraaktsionäride samaaegse osalemise ning ei olnud võtnud ühtegi riski enne erainvestoreid. Seega, riik teatas oma kavatsusest osaleda omakapitali tugevdamises 12. septembril 2002 ja selleks kuupäevaks oli pangakonsortsium juba võtnud kohustuse alates 2002. aasta septembrist aidata koos avaliku aktsionäriga tagada vajalikul hetkel kapitali suurendamine erainvestorite jaoks, tingimusel, et usaldusväärseks peetav taastasakaalustamise kava on turul teatavaks tehtud. Prantsuse ametiasutused rõhutasid, et see tingimus oli normaalne, arvestades FT tasakaalustamata rahalist olukorda, ja täpsustasid, et riigi osalemine eeldas ka teavitamist kavast, mida turg peaks usaldusväärseks. Prantsuse ametiasutused täpsustasid, et kui erainvestorid ei oleks käendajateks hakanud, ei oleks riik sellist teadaannet teinud.

(112) Prantsuse ametiasutused täpsustavad samuti, et erafinantseeringud tehti enne riiklikku finantseeringut, sest obligatsioonilaenude ja pangalaenude maksegraafiku muutmise kujul 2002. aasta detsembri ja 2003. aasta veebruari vahelisel ajal erainvestoritele võimaldatud toetus oli märkimisväärne. Prantsuse ametiasutused täpsustavad, et iga võimalikku riigivahendite eraldamist tuleb analüüsida selliste erainvesteeringute valguses.

(113) Prantsuse ametiasutused rõhutavad, et vastavalt Alitalia kohtupraktikale ([27]) ei võtnud riik ametlikult kohustusi enne pankade ametliku kohustuse võtmist. Eraõiguslike aktsionäride osalus on märkimisväärne, ulatudes 40 %ni.

(114) Kuna tegemist on eeldatava tasuvusega, täpsustavad Prantsuse ametiasutused, et nagu juba märgitud, näitavad aruka erainvestori põhimõtte järgimist ka TOP kava kõrged tasuvuse väljavaated, mida kinnitab selle soodne vastuvõtt turul.

(115) Prantsuse ametiasutused rõhutavad, et kapitali suurendamine toimus kohe, kui oli tehniliselt võimalik esitada riigile ja investoritele ajakohastatud kinnitused ettevõtte tegevusväljavaadete kohta, mis näitab, et riik valis kvaliteetsed investorid, kes on motiveeritud pikaajalise tasuvuse väljavaadetega.

4.4. **Aktsionärilaen**

(116) Prantsuse ametiasutused väidavad, et FT ei allkirjastanud kunagi aktsionärilaenu projekti FT-le pakutud finantstingimuste ühelt poolt liiga kõrge maksumuse tõttu, ja teiselt poolt asjaolu tõttu, et komisjon väljendas kahtlusi selle meetme seaduslikkuse suhtes aluslepingu seisukohast. Järelikult ei antud aktsionärilaenu projektiga

([27]) Kohtuotsus, Üldkohus, 12. detsember 2000, Alitalia *vs.* komisjon, T-296/97, ECLI:EU:T:2000:289.

ettevõtte käsutusse riigi ressursse. Prantsuse ametiasutused täpsustavad, et laenu jõustumine ei või tuleneda riigi 4. detsembril 2002 tehtud avaldusest, mis hõlmab üksnes riigi kui aktsionäri kohustust osaleda ettevõtte omakapitali tugevdamise toimingus, kusjuures on osutatud ainult *võimalikule* aktsionärilaenu andmisele.

(117) Nad täheldasid ka, et igal juhul ei andnud teadaande projekt FT-le mingeid eeliseid.

(118) Prantsuse ametiasutused täpsustavad seega, et kuivõrd meede ei jõustunud, ei ole FT laenu kasutanud ja see ei saanud seega edasi lükata ettevõtte likviidsusvajadusi. Prantsuse ametiasutused väidavad, et laenu käsitlev teadaanne ei kujuta endast tagatist. Seega ei tunnusta Prantsuse õigus kaudset tagatist: kõik riigi antud tagatised tuleb kehtestada seadusega. Riigi võimalikku laenu käsitleva teadaande samastamine tagatisega on ebatäpne. Prantsuse ametiasutused rõhutavad lisaks sellele asjaolu, et riigi poolt ERAPile antud tagatist, mis võimaldas ERAPil rahastada oma osalust FT omakapitali tugevdamises, ei saa samastada FT-le antud tagatisega. Seoses ERAPiga väidavad Prantsuse ametiasutused, et selle roll oli täiesti neutraalne ja ta oli sekkunud ainult eelarvelistel põhjustel.

(119) Samamoodi ei võinud riigi teadaanne aktsionärilaenu projekti kohta lihtsustada FT juurdepääsu obligatsiooniturule. Esiteks ei saa obligatsioonilaenud mingit tagatist ja nende kestus on pikem aktsionärilaenust. Lisaks sellele ei saa obligatsiooniomanikud midagi ette võtta juhul, kui obligatsiooni ei hüvitata tähtajaks. Teiseks täpsustavad Prantsuse ametiasutused, et ei ole võimalik võrrelda riigi teadaannet tema võimaliku osalemise kohta omakapitali tugevdamises komisjoni otsuse 2001/89/EÜ ([28]) (Crédit Foncier de France) alusel antud tagatisega, sest kuna kavandatav laen oli vaadeldaval juhul oletuslik ja rangelt piiratud oma kestuses ja summas, ei saanud see üksi lahendada ettevõtte rahalisi probleeme, arvestades tema võla maksegraafikut. Kolmandaks rõhutavad Prantsuse ametiasutused, et obligatsiooniemissioonid määrati kindlaks üksnes arusaama järgi, mis oli turul FT suutlikkusest täita oma kohustusi üksi, ilma riikliku tagatiseta. Nii tuleneb usaldus, millest annab tunnistust turg nimetatud võlakirjaemissioonide ajal, peamiselt juhtmeeskonna vahetusest ja ambitsioonikava 2005 esitlemisel avalikustatud uue strateegia soodsast vastuvõtust.

(120) Seoses aruka investori põhimõtte järgimisega võimaliku aktsionärilaenu puhul rõhutasid Prantsuse ametiasutused, et kohe, kui otsus kapitali suurendamises osalemise kohta oli vastu võetud ja tingimused olid täidetud, oli loogiline, et riik näeb ette oma osaluse. Esimesed arutelud selle laenu projekti üle pärinevad 2002. aasta novembrist. Prantsuse ametiasutused rõhutasid samuti, et sellise meetme seaduslikkus ei olnud vaieldav, sest nagu eespool osutatud, põhines see usutaval ja üksikasjalikul kaval, mille sisu oli põhiosas teada laenuprojekti teatavakstegemise ajal 4. detsembril 2002. Lisaks oli riigil juba pangakonsortsiumi võetud kohustus, mille eeltingimus oli turu jaoks usaldusväärse kava esitamine, ja tal oli alates novembri lõpust olemas kogu teave, et lugeda see tingimus täidetuks, olles täheldanud turgude positiivset reageerimist pärast uute juhtide nimetamist. Prantsuse ametiasutused rõhutavad siinkohal, et ei ole oluline hinnata antud juhul kõnealust summat, vaid et vastavalt Alitalia kohtupraktikale tuleks uurida toimingu rahastamise tingimuste vastavust võrreldava suurusega ettevõtte puhul kohaldatavate tingimustega.

(121) Seoses võimaliku laenu tagastamisega rõhutavad Prantsuse ametiasutused, et see oli kooskõlas turutingimustega ja sellele lisandusid ennetähtaegse hüvitamise trahvid lähtuvalt selle allutatud iseloomust. Prantsuse ametiasutused rõhutavad samuti, et projektiga nähti ette tasu laenu kasutamata jätmise eest ja et kindluse puudumine oli kooskõlas aruka investori tavadega lühiajalise laenu korral, mida lubab aktsionär oma osaluse märkimiseks kapitali suurendamises. Prantsuse ametiasutused nimetasid samuti, et summa hüvitamine aktsiates oli kasutusel ja põhines rahalisel väärtusel.

4.5. **Riigi teadaanded**

(122) Prantsuse ametiasutused rõhutavad konteksti, milles tuleb analüüsida riigi kui aruka aktsionäri avaldusi. Riik andis 2002. aasta septembri ja detsembri vahel tõuke juhtkonna vahetusele, milles määrav tegur oli ettevõtte juhi vahetus, ning jälgis hoolikalt tasakaalu taastamise kava väljatöötamist, veendudes erainvestorite toetuses hilisema võimaliku kapitali suurendamise käivitamise puhul. Prantsuse ametiasutuste väitel oli nendel tegevusmeetmetel otsustav rahaline mõju ning rahaturud võtsid need väga hästi vastu ja need aitasid kaasa FT kursi paranemisele.

([28]) Komisjoni 23. juuni 1999. aasta otsus 2001/89/EÜ Prantsusmaa poolt ettevõttele Crédit Foncier de France antud abi piiratud heakskiitmise kohta (ELT L 34, 3.2.2001, lk 36).

(123) Prantsuse ametiasutused rõhutavad, et riik ei ole kunagi teatanud ega vihjanud, et ta annab FT-le tingimusteta ja piiramatu toetuse. Nad lisavad, et „*riik […] rõhutas suvest alates, et ta käitub aruka eraaktsionärina ja mitte avaliku võimuorganina ning et ta kavatseb sekkuda aktsionärina viisil (mis tuli veel kindlaks määrata), mis ei erine sellest, mille valiks erainvestor, mis välistab igal juhul, et riik oleks juba otsustanud sekkuda tingimusteta ja tühistamatul viisil*“ ([29]). Need avaldused, mille sarnaseid oleks teinud ka erainvestor, välistavad *de facto* mis tahes tingimusteta ja tühistamatu toetuse. Prantsuse ametiasutused osutavad samuti, et nende 2002. aasta juuli ja oktoobri vahel esitatud avalduste näol on tegemist „*ebamääraste esialgsete avaldusega*“ ilma „*neid rakendavate meetmeteta*“ ([30]). Prantsuse ametiasutused täpsustavad sellega seoses, et hilisemaid avaldusi tuleks hinnata lähtuvalt esimesest avaldusest ja on ekslik kinnitada, et alates 12. juulist 2002 võttis riik „*tühistamatu kohustuse toetada ettevõtet FT*“ ja võttis selleks „*tühistamatu kohustuse osaleda omakapitali tugevdamises*“. Prantsuse ametiasutused täpsustavad, et aktsionär teatas oma kavatsusest osaleda ettevõtte omakapitali tugevdamises esimest korda 2002. aasta septembris ja et „*see viidaks ellu turul järgitava toimingu vormis (viide ajakavale, mis pidi määratletama turu tingimuste alusel)* ([31])“.

(124) 2. oktoobri 2002. aasta avalduse kohta teatasid Prantsuse ametiasutused, et see kinnitas, et usaldusväärseks peetava kava esitamine oli riigi osalemise eelnev tingimus.

(125) Prantsuse ametiasutused väitsid samuti, et „riigi kui FT enamusaktsionäri ainukesi kavandatud konkreetseid meetmeid on kirjeldatud teatises, mis esitati komisjonile ja tehti avalikult teatavaks 5. detsembril 2002, nimelt osalemine erainvestorite kõrval 15 miljardi euro ulatuses kapitali suurendamises võrdeliselt osaga, mis kuulus riigile FT kapitalis, ja teade võimaliku aktsionärilaenu kohta, mis antakse turutingimustel enne kõnealust kapitali suurendamist. Asjaolu, et riik tuletab meelde, et ta täidab aruka aktsionäri rolli, ei kujuta endast milleski riiklikku tagatist. Kui riigi avaldused 2002. aasta juuli ja oktoobri vahel oleksid tegelikult olnud juriidiliselt võrdväärsed, või turg ja reitinguagentuurid oleksid pidanud neid „piiramatu tagatise“ lubaduseks FT-le, siis ei oleks olnud FT reitingu alanemist juulis ning *spread*id ja FT reiting sellel ajavahemikul oleksid peegeldanud riigi riski (reiting AAA ja väga väike *spread*). Seejuures ei saa käsitada riigiabina võimalust, et reitinguagentuurid võtavad arvesse riigi tegutsemist enamusaktsionärina sõltumatult mis tahes kaudsest või sõnaselgest tagatisest või mis tahes konkreetsest meetmest, ja sõltumatult äriühingu konkreetsest rahalisest olukorrast teataval hetkel. Selline lähenemisviis oleks otseselt vastuolus ELi toimimise lepingu artiklis 295 määratletud liidu õiguse erapooletuse põhimõttega“ ([32]).

4.6. **FT aktsia kursi muutumine**

(126) Prantsuse ametiasutused osutavad, et üksnes operatiivmeetmed avaldasid mõju FT börsikursile. Ettevõtte aktsia kurss hüppas uuesti üles 2. oktoobril 2002 (üle 10,4 % tõus 2. oktoobril alanud nädala jooksul) pärast uue juhi ametissenimetamise teadaannet ja kursi tõus jätkus ja kiirenes TOP kava ja uue täitevkomitee teatavaks tegemisega 5. detsembril 2002, millega kaasnes üle 25 % tõus kahe päevaga. Prantsuse ametiasutused väidavad, et riigi tehtud põhimõttelised avaldused 2002. aasta juuli ja oktoobri vahel ei olnud määravad aktsia kursi tõusu osas ja kuna puudusid operatiivmeetmed, jäid kursi muutused kõikuvaks, mis väljendab turu ebakindlust ettevõtte olukorra suhtes. Prantsuse ametiasutused rõhutavad, et selline arusaam tõi kaasa börsikursi languse, mis langes oma madalaimale tasemele 30. septembril 2002 pärast suhteliselt stabiilset suve ilma eriliste teadaannete või kuuldusteta. Nad täpsustavad, et sellel ajavahemikul ei peatanud riigi avaldused, mis käsitlesid tema kavatsust toimida täieulatuslikult FT aktsionärina, aktsia langussuundumust.

4.7. **Märkused NERA aruande kohta**

(127) NERA aruande õigusliku osa kohta esitasid Prantsuse ametiasutused järgmised märkused.

— „Õiguslik aruanne tugineb asjaolude ekslikule (või isegi kallutatud) tõlgendusele. Eeskätt … moonutatakse selles aruandes ilmselgelt arusaadavaid seisukohti, mida esitas majandusminister 2002. aasta juulis avaldatud vestluses ajakirjanikuga. Prantsuse ametiasutused ei nõustu kindlalt sellega, et õiguslike järelduste tegemisel tuginetakse sedavõrd põhjendamatutele tõlgendustele, eeskätt selles osas, mis hõlmab ettevõttele France

([29]) Prantsuse ametiasutuste 29. juuli 2003. aasta märkused, lk 8.
([30]) Prantsuse ametiasutuste 29. juuli 2003. aasta märkused, lk 9.
([31]) Prantsuse ametiasutuste 29. juuli 2003. aasta märkused, lk 8.
([32]) Prantsuse ametiasutuste 29. juuli 2003. aasta märkused, lk 9.

Télécom antud teatud riiklike tagatiste olemasolu.“ „Tegemist ei ole isegi valitsuse või ettevõtte France Télécom ametliku teadaandega, vaid lihtsa ajakirjandusliku artikliga, milles on ära toodud majandusministri intervjuu tekst valitsuse prioriteetide kohta laiemas kontekstis, mille abil ei saa mitte midagi tõendada“.

— „Riik kui ettevõtte France Télécom aktsionär on alati kinnitanud, et ta käitub ettevõtte France Télécom suhtes aruka aktsionärina ning on otsustanud selgelt ja avalikult teatada, et see seisukoht kujutab tema võimalike sekkumiste eeltingimust…“. Ministri 2002. aasta juulis avaldatud intervjuust ei ilmne, et oleks vastu võetud mingeid otsuseid. „… [P]idades ettevõtet jätkuvalt elujõuliseks, piirdus riik vaid France Télécomi olukorra kohta esitatud kahtluste teadmiseks võtmisega ja keskendus enamusaktsionärina oma analüüsi täpsustamisele, suutmata selles järgus anda täpset hinnangut ega vastu võtta mis tahes otsust“. Pealegi ei ole *a priori* mingit alust eeldada, et väljendiga „asjakohased sätted“ peetaks silmas konkreetselt rahalisi meetmeid“.

— „Prantsuse ametiasutused tõid lisaks välja mitu ebatäpsust õiguslikus aruandes väljendatud arutlustes. See aruanne annab seega tunnistust ilmsest objektiivsuse puudumisest, võttes kord aluseks väga vaidlustatavad õiguslikud analüüsid (eeskätt kavatsuskirjade hindamine ja ühepoolse kohustuse ulatus tsiviil- ja kaubandusõiguses), kord kohaldades põhjendamatult uuritavatele asjaoludele teatavaid ebasobivaid õiguslikke määratlusi (näiteks ärijuhtimise teooria või rahvusvahelise avaliku õiguse eeskirjade kohaldamine äriühingu ja tema enamusaktsionäri vahelistes suhetes)“.

— „Õiguslikus aruandes esitatud järeldused, mille kohaselt riik andis ettevõttele „France Télécom „piiramatu tagatise“, on ühenduse õiguse seisukohalt täiesti põhjendamatud“. Riiklikku lennukompaniid Air France hõlmava kohtupraktika kohaselt ([33]) ei saa süüdistuses esitatud asjaolud hõlmata riigi antud kindlat ja tingimusteta lubadust.

— Ministri juulis tehtud avalduste ja kavatsusavalduse sarnasuse kohta rõhutavad Prantsuse ametiasutused, et „*i) esiteks, kavatsusavalduse põhiolemuseks on selle adresseeritus saajale, ii) teiseks, ja eelneva märkuse jätkuks, sõltub protsessi tõhusus nimetatud saaja nõustumisest, iii) lõpuks, antud kohustuse ulatus (nii selle eseme kui ka selle jõu osas, mida selle autor soovib sellele omistada) sõltub eranditult kasutatud väljenditest*“. „*Seega … välistab ministri ütluste üldine iseloom … ilma vähimagi kahtluseta mis tahes kohustuse ettevõtte France Télécom või tema võlausaldajate ees, ja a fortiori, mis tahes kohustuse saavutada lepingu eesmärk (ja seega tagatise kogu tähenduse) ning ka mis tahes kohustuse tagada lepingu täitmine*“. „*Ministri vastus … tõendab ainult seda, et riik kui aktsionär ei olnud teinud ühtegi otsust – peale selle, et ta tegutseb „aruka investorina“ –, sest uskudes ettevõtte tegevuse edukusse, ei olnud ta sellel kuupäeval suuteline andma piisavalt täpset hinnangut ega vastu võtma mis tahes otsust*“. „*Kohtupraktika ei ole … kunagi sedastanud, et tagatise lubaduse ilma määratletud saaja(te)ta võiks ettekäändeks tuua keegi, kes on sellest huvitatud. Selles ei ole muide midagi üllatavat, sest tagatisele või kavatsusavaldusele on iseloomulik, et see on adresseeritud ühele või mitmele kasusaajale. Kuna see ei olnud adresseeritud ühelegi kindlaksmääratud kasusaajale, ei ole samuti üllatav, et väidetavat lubadust ei ole vastu võetud*“. Mis puutub volitamata tegutsemise hüpoteesi, siis ei puutu see mõiste mitte mingil määral vaadeldaval juhul asjasse

— Mis puutub haldusõigusesse, siis „[ü]helt poolt, lihtsad ütlused ajakirjanikule – nagu majandusministri 12. juuli 2002. aastal väljendatu – ei kujuta endast „õiguslikke tagajärgi loovat õigusakti“, mis võib tekitada õigusi ja kohustusi, ja veelgi vähem võimaldada riigi tagatist ettevõttele France Télécom“.

— „Õigusliku konsultandi järeldused lähevad ilmselgelt vastuollu riigiabi suhtes kehtivate komisjoni otsustustavade ja ühenduse kohtupraktikaga, mis seavad abi olemasolu sõltuvusse asjaomase riigi kindla, täpse ja tingimusteta lubaduse tõestusest, mida ei saa mingil juhul tähendada ministri 12. juuli 2002. aasta ütlused“. „Riiklik meede, olenemata selle vormist, peab olema piisavalt täpne ja konkreetne, et komisjon saaks kindlalt määratleda eelise olemasolu“.

(128) Seoses aruande majandusliku osaga rõhutavad Prantsuse ametiasutused, et majandusaruandes järeldatakse, et France Télécom ei olnud raskustes olev ettevõte vaadeldavate asjaolude ajal (sest tal oli juurdepääs kapitaliturgudele ja tal ei olnud pikaajalise elujõulisusega seotud probleemi) ning et riigi-aktsionäri osalemine ettevõtte bilansi tasakaalustamise kavas oli kooskõlas erainvestori kriteeriumiga.

([33]) Kohtuotsus, Üldkohus, 12. detsember 1996, Alitalia *vs.* komisjon, T-358/94, ECLI:EU:T:1996:194; vt ka komisjoni 27. juuli 1994. aasta otsus 94/662/EÜ, mis käsitleb Air France'i emiteeritud võlakirjade märkimist äriühingu CDC-Participations poolt (ELT L 258, 6.10.1994, lk 26).

5. MEETME HINDAMINE ALUSLEPINGU ARTIKLI 107 LÕIKE 1 ALUSEL

(129) ELi toimimise lepingu artikli 107 lõike 1 kohaselt on igasugune liikmesriigi poolt või riigi ressurssidest ükskõik millisel kujul antav abi, mis kahjustab või ähvardab kahjustada konkurentsi, soodustades teatud ettevõtjaid või teatud kaupade tootmist, siseturuga kokkusobimatu niivõrd, kuivõrd see kahjustab liikmesriikidevahelist kaubandust. Vastavalt järjepidevale kohtupraktikale ei hõlma abi mõiste mitte ainult otseseid toetussummasid, vaid igasugust sekkumist ükskõik millisel kujul, mis eeldab kohustusi, mis koormavad mõne ettevõtte eelarvet ja mis ei ole küll toetused selle sõna kitsamas tähenduses, kuid millel on sama iseloom ja sama tulemus ([34]). Eelnevast tuleneb, et abi termin on rajatud majandusliku eelise mõistele ning on alati seotud sellest eelisest tuleneva mõjuga, sõltumata seega vormilisest kriteeriumist ([35]).

(130) Järjepideva kohtupraktika kohaselt on ELi toimimise lepingu artikli 107 lõike 1 tähenduses riigiabiks kvalifitseerimiseks nõutav, et kõik selles sättes esitatud tingimused on täidetud ([36]). Seega peab riikliku meetme riigiabiks kvalifitseerimiseks ELi toimimise lepingu artikli 107 lõike 1 tähenduses esiteks olema tegemist riigi sekkumise või riigi ressurssidega, teiseks peab sekkumine kahjustama liikmesriikidevahelist kaubandust, kolmandaks peab see andma abisaajatele valikulise eelise ning neljandaks peab see kahjustama või ähvardama kahjustada konkurentsi ([37]).

(131) Lisaks sellele tuleneb järjepidevast kohtupraktikast, et riiklike ametiasutuste mis tahes kujul esineva sekkumise näol ettevõtte kapitali võib olla tegemist riigiabiga ELi toimimise lepingu artikli 107 artikli 1 tähenduses, kui selles artiklis sätestatud tingimused on samaaegselt täidetud ([38]).

(132) Seoses tingimusega, mille kohaselt meedet saab käsitada riigiabina ELi toimimise lepingu artikli 107 lõike 1 alusel, kui sellega antakse sellest kasusaajale eelis, käsitatakse riigiabina mis tahes kujul riigi sekkumist, mis hõlmab riigi ressursside kasutamist ja mis võib ettevõtet otseselt või kaudselt soodustada või millega antakse meetmest kasusaajale majanduseelis, mida ettevõte ei oleks saanud tavapärastes turutingimustes ([39]).

(133) Vaadeldaval juhul tuleb pidada asjakohaseks esmalt vaadelda, kas ettevõttele FT anti eelis, mida rahastati riigi ressurssidest. Kui komisjon ei saa järeldada, et selline eelis on olemas või kui seda eelist ei rahastatud riigi ressurssidest, peab komisjon järeldama, et vaadeldava meetme näol ei ole tegemist riigiabiga, kuna riigiabi olemasolu tingimused peavad olema täidetud samaaegselt.

(134) Esmalt tuleb meenutada sellise analüüsi suhtes kohaldatavaid põhimõtteid, mis on toodud *Bouygues*' kohtuotsuses. Kohus sedastas järgmist:

> „103. ei saa välistada, […] et mitut riigi järjestikust sekkumist tuleb ELTL artikli 107 lõike 1 kohaldamise eesmärgil käsitleda ühe sekkumisena.
>
> 104 Selline võib olukord olla eelkõige siis, kui järjestikused sekkumised, võttes eelkõige arvesse nende ajalist järjekorda, eesmärki ja ettevõtja olukorda nende sekkumiste hetkel, on niivõrd tihedalt omavahel seotud, et neid on võimatu eraldada […].

([34]) Kohtuotsus, Euroopa Kohus, 15. märts 1994, Banco Exterior de España, C-387/92, ECLI:EU:C:1994:100, punkt 13; kohtuotsus, Euroopa Kohus, 19. september 2000, Saksamaa *vs.* komisjon, C-156/98, ECLI:EU:C:2000:467, punkt 25; kohtuotsus, Üldkohus, 13. juuni 2000, EPAC *vs.* komisjon, liidetud kohtuasjad T-204/97 ja T-270/97, ECLI:EU:T:2000:148.

([35]) Kohtuotsus, Euroopa Kohus, 14. november 1984, Intermills *vs.* komisjon, C-323/82, ECLI:EU:C:1984:345, punkt 31; kohtuotsus, Üldkohus, 27. jaanuar 1998, Ladbroke *vs.* komisjon, T-67/94, ECLI:EU:T:1998:7, punkt 52.

([36]) Kohtuotsus, Euroopa Kohus, 2. september 2010, komisjon *vs.* Deutsche Post, C-399/08 P, ECLI:EU:C:2010:481, punkt 38, ja osutatud kohtupraktika; kohtuotsus, Euroopa Kohus, 21. detsember 2016, komisjon *vs.* Hansestadt Lübeck, C-524/14 P, ECLI:EU:C:2016:971, punkt 40; kohtuotsus, Euroopa Kohus, 21. detsember 2016, komisjon *vs.* World Duty Free Group SA jt, liidetud kohtuasjad C-20/15 P ja C-21/15 P, ECLI:EU:C:2016:981, punkt 53; ja kohtuotsus, Euroopa Kohus, 20. september 2017, komisjon *vs.* Frucona Kosice, C-300/16 P, ECLI:EU:C:2017:706, punkt 19.

([37]) Kohtuotsus, Euroopa Kohus, 2. september 2010, komisjon *vs.* Deutsche Post, C-399/08 P, ECLI:EU:C:2010:481, punkt 39, ja osutatud kohtupraktika; kohtuotsus, Euroopa Kohus, 21. detsember 2016, komisjon *vs.* Hansestadt Lübeck, C-524/14 P, ECLI:EU:C:2016:971, punkt 40; kohtuotsus, Euroopa Kohus, 21. detsember 2016, komisjon *vs.* World Duty Free Group SA jt, liidetud kohtuasjad C-20/15 P ja C-21/15 P, ECLI:EU:C:2016:981, punkt 53; ja kohtuotsus, Euroopa Kohus, 20. september 2017, komisjon *vs.* Frucona Kosice, C-300/16 P, ECLI:EU:C:2017:706, punkt 19.

([38]) Kohtuotsus, Euroopa Kohus, 14. september 1994, Hispaania *vs.* komisjon, liidetud kohtuasjad C-278/92 kuni C-280/92, ECLI:EU:C:1994:325, punkt 20, ja osutatud kohtupraktika; ning kohtuotsus, Euroopa Kohus, 8. mai 2003, Itaalia ja SIM 2 Multimedia *vs.* komisjon, liidetud kohtuasjad C-328/99 ja C-399/00, ECLI:EU:C:2003:252, punkt 36, ja osutatud kohtupraktika.

([39]) Kohtuotsus, Euroopa Kohus, 2. september 2010, komisjon *vs.* Deutsche Post, C-399/08 P, ECLI:EU:C:2010:481, punkt 40, ja osutatud kohtupraktika.

105 Sellest järeldub, et olles leidnud, et vajalik oli tuvastada riigieelarve vähenemine või sellel eelarvel lasuva kohustuse piisavalt konkreetne majanduslik risk, mis on tihedalt seotud kas 4. detsembri 2002. aasta teatest või aktsionärilaenu pakkumisest tuleneva konkreetse eelisega ja sellele vastav või selle vastusoorituseks olev, rikkus Üldkohus õigusnormi, kui kohaldas kriteeriumi, mis võimaldab kohe välistada, et neid riiklikke sekkumisi saaks nendevahelise seose ja nende tagajärgede alusel käsitleda ühe sekkumisena.

106 Järgmiseks tuleb märkida, et Euroopa Kohtu praktikast tuleneb, et riiklik sekkumine, mis võib samal ajal asetada ettevõtjad, kelle suhtes seda kohaldatakse, teistest soodsamasse olukorda ja luua piisavalt konkreetse riski, et riigile tekib tulevikus lisakohustus, võib koormata riigi ressursse […].

107 Eelkõige on Euroopa Kohtul olnud võimalus täpsustada, et riigi garantii vormis antud eelised võivad tähendada riigile täiendavat kohustust […].

108 Euroopa Kohus on muu hulgas juba otsustanud, et kui majanduslikus mõttes on turutingimuste muutmine, mille tekitab teatud ettevõtjatele kaudselt antud eelis, riigivõimu jaoks ressursside kaotamise tulem, ei too autonoomse otsuse tegemine investorite poolt kaasa seose kadumist mainitud ressursside kao ja kõnealustele ettevõtjatele antud eelise vahel […]

109 Järelikult peab komisjon riigiabi olemasolu tuvastamiseks tõendama piisavalt otsest seost ühelt poolt kasusaajale antud eelise ja teiselt poolt riigieelarve vähenemise või eelarvel lasuva kohustuse piisavalt konkreetse majandusliku riski vahel

110 Vastupidi […] ei ole aga vaja, et selline vähenemine või isegi selline risk vastaks mainitud eelisele või oleks sellega võrdväärne, ega et selle vastusoorituseks oleks selline vähenemine või selline risk, ega et see oleks samalaadne riigi ressursside kaasamisega, millest see tuleneb".

(135) Seoses vaadeldava meetmega seotud ametliku menetluse algatamise otsuse tõlgendamise ja ulatusega tuleneb *Bouygues*' kohtuotsusest, et see algatamisotsus hõlmab üksnes teatatud meetmeid ega hõlma seega küsimust, *„kas alates 2002. aasta juulist tehtud avaldused kujutavad iseendast riigiabi"* ([40]). Käesolev lõplik otsus, mille ese on piiratud menetluse algatamise otsusega, ei laiene seega sellele küsimusele.

(136) Komisjon meenutab esmalt, et Üldkohtu 2. juuli 2015. aasta kohtuotsuses antud faktiliste ja õiguslike asjaolude hinnangud, ([41]) mille puhul tuleb arvesse võtta Euroopa Kohtu 30. novembri 2016. aasta apellatsioonkaebuses tehtud otsust, ([42]) mida need hinnangud toetavad, on saanud õigusliku lahendi.

5.1. **Prantsusmaa 2002. aasta juuli ja oktoobri vahel võetud meetmed avaldasid turule olulist mõju**

(137) Alates 2002. aasta juulist esitatud teated võimaldasid hoida FT reitingut investeerimisjärgus ning võita tagasi turgude usaldust. Need teated muutsid võimalikuks, lihtsamaks ja vähem kulukaks FT juurdepääsu uutele krediidivõimalustele, mis olid vajalikud lühiajaliste võlgade refinantseerimiseks 15 miljardi euro ulatuses ja mis toetasid lõppkokkuvõttes ettevõtte väga keerulise ja 2002. aasta juulis järsult halveneda ähvardava finantsolukorra stabiliseerimist.

(138) 2002. aasta esimese poole jooksul, pärast 2001. aasta finantsaruande avaldamist langes FT reiting järsult. 24. juunil 2002 langetas Moody's ettevõtte reitingu investeerimisjärgu viimasele astmele, mis eelneb „rämpsvõlakirja" tasemele, muutes ettevõtte võla refinantseerimise seega väga keeruliseks ([43]). See langetamine

([40]) *Bouygues*' kohtuotsuse punktid 70–72.
([41]) Kohtuotsus, Üldkohus, 2. juuli 2015, Prantsusmaa *vs.* komisjon, liidetud kohtuasjad T-425/04, T-425/04, T-450/04 ja T-444/04, ECLI:EU:T:2015:450.
([42]) Kohtuotsus, Euroopa Kohus, 30. november 2016, komisjon *vs.* Prantsusmaa ja Orange, C-486/15 P, ECLI:EU:C:2016:912.
([43]) Vt FT eelmise peadirektori Michel Boni ajakirjanduses tehtud avaldusi: 16. septembril 2002 ilmunud artikkel ajalehes „Tribune" *„… reitingu alanemine takistab kavandatud refinantseerimist"*; 16. septembril 2002 ilmunud artikkel ajalehes „le Monde" *„FT võlaga seotud reitingu alandamine Moody'se reitinguagentuuri poolt […] sulges meile juurdepääsu turule"*; 16. septembril 2002 ilmunud artikkel ajalehes „Financial Times": *„FT cannot continue to survive when no one wants to lend us money and, on the contrary, when everyone wants to be paid on the nail. In the current markets, the refinancing of our debt is simply out of question" (FT ei suuda enam hakkama saada, kui keegi meile raha ei laena ja nõutakse, vastupidi, õigeaegset tagasimaksmist. Praeguse turusituatsiooni juures on meie võla refinantseerimine lihtsalt välistatud).*

tekitas finantsturgudel väga suurt rahutust seoses FT finantsolukorraga (eriti seoses ettevõtte suutlikkusega refinantseerida 15 miljardi euro suurune võlg, mille tähtaeg oli 2003. aasta lõpul) ja turud ootasid siis riigi reaktsiooni, mis võiks neid rahustada. Need asjaolud näitasid, et riik pidi kiiresti sekkuma, et turgu veenda ja vältida FT reitingu langemist „rämpsvõlakirjade" tasemele, millel oleks olnud tugevalt negatiivsed tagajärjed ([44]) ettevõtte finantsolukorrale.

(139) Prantsuse valitsus säilitas seega usalduse järjestikuste avalduste abil. Riigi sekkumise tulemuseks oli FT reitingu „rämpsvõlakirjade" tasemele langemise takistamine, nagu S & P 12. juulil 2002 pressikommünikees selgelt väljendas, öeldes, et riigi antud tagatised olid põhitegur selles, et FT ei langenud „rämpsvõlakirjade" tasemele.

(140) Seoses turu reaktsiooniga tuleb öelda, et 12. juuli 2002. aasta teade tõi kaasa FT aktsiate ja võlakirjade väärtuse tavapäratu ja märkimisväärse kasvu. FT aktsia kurss tõusis võrreldes kõigi turul esindatud telekommunikatsiooni sektori indeksitega vahemikus 37,8–43,8 %. Obligatsioonide kursi ebatavaline tõus jääb ostu-müügi osas vahemikku 3,2–9,7 %. See reaktsioon viitab, et turg arvas, nagu kohustuks riik selle teatega pakkuma FT-le suuremat toetust ([45]). Seoses finantsanalüütikute kommentaaridega väitis Deutsche Bank näiteks 22. juulil 2002 avaldatud aruandes, et turg oli valitsuse avalduste valguses veendunud, et FT-l on riigipoolne toetus, isegi kui turul oli kahtlusi selle toetuse ulatuse ja rakendamise viisi kohta ([46]). Samuti pidas agentuur S & P valitsuse avaldusi nii usaldusväärseks, et lasi neil mõjutada ettevõtte reitingut. 12. juulil alandas S & PFT reitingu tasemele BBB-, kuid säilitas siiski ettevõtte reitingu stabiilse perspektiiviga investeerimisjärgus ([47]). Asjaolu, et riigi toetus on olnud nii usutav, et lubas FT reitingul investeerimisjärgus püsida, on kinnitanud ka FT ise ([48]).

(141) Neil avaldustel oli turule väga oluline mõju. Prantsuse ametiasutuste esitatud märkuste ja dokumentide ning parlamendi asjakohaste dokumentide analüüs näitab, et riigi avaldused andsid finantsturgudele usalduse tagasi ([49]). Pärast S & P 12. juuli 2002. aasta pressiteadet rõhutasid reitinguagentuurid üksmeelselt, et toetus, mida riik oli alates 2002. aasta juulist väljendanud, oli määrav FT reitingu investeerimisjärgus hoidmisel. FT reitingu hoidmine investeerimisjärgus võimaldas seega FT-l vältida lisakulusid seoses fondidega, ([50]) kust ta oli juba laenanud seoses intressimäära tõstmise tingimustega (*step-up clauses* ([51])) teatud obligatsiooniemissioonides, ja samuti seoses fondidega, kust ta kavatses hiljem laenata. Muu hulgas võimaldas investeerimisjärgus püsimine ettevõttel oma finantsseisu parandada rekapitaliseerimise kaudu. Rekapitaliseerimises osalemise üks tingimusi, mille pangad esitasid juba septembris 2002, oli nõue, et „*Moody's ja Standard & Poor's säilitavad ettevõtte pikaajalise võla reitingu vähemalt praegusel tasemel; see tingimus võeti üle ka tagatise ja osaluse võtmise lepingutesse*" ([52]).

([44]) On avaldatud isegi arvamust, et ettevõte ei oleks suutnud oma reitingu langemise puhul turul vajalikke rahasummasid leida. Vt näiteks eespool osutatud Goldman Sachsi 22. juuli 2002. aasta aruande lk 9: „*If these bonds moved from the investment grade segment of the fixed income market, to „junk", i.e. high yield, they would swamp the current European high yield market(…) [and] we believe it would be difficult for the existing European investor base alone to absorb all France Telecom bonds*" (Kui need obligatsioonid liiguksid kindlaksmääratud tulususega investeeringute turu realt spekulatiivsele, st kõrge tulususega reale, ujutaksid nad üle praeguse Euroopa kõrge tulususega obligatsioonidega turu (…) [ja] me arvame, et Euroopa investorite jaoks oleks raske France Télécomi obligatsioone tervikuna ära kasutada).

([45]) NERA aruanne: „*The results of an event study analysing the effect on share and bond prices of the announcement on 12th July 2002. The study shows that there is a strong positive effect: as a result of the statement, market participants believed the cash flows that France Télécom would generate were going to be higher than they would have been otherwise. Moreover the effect is strongly statistically significant: it is not the result of random fluctuations in prices … The market believed that, as a result of the statement, the French Authorities would offer more support to France Télécom than they would do in the absence of any costs of non-performance*" (Sündmusuuringu tulemused seoses 12. juuli 2002 teatise tagajärgedega aktsiate ja võlakirjade hindadele. Uuring näitab, et tugev positiivne mõju on olemas: sõnavõtu tulemusena usuvad turuosalejad, et rahakäive, mida France Télécom genereerib, saab olema kõrgem, kui see muul juhul oleks olnud. Veel enam, mõju on statistiliselt väga oluline: see ei ole suvalise hindade kõikumise tulemus … Turg uskus, et selle sõnavõtu tulemusena pakuvad Prantsuse võimud France Télécomile suuremat toetust, kui nad pakuksid kohustuse rikkumisega seotud kulude puudumise korral).

([46]) Deutsche Banki 22. juuli 2002. aasta aruanne pealkirjaga „*France Télécom/Deutsche Telekom Debt Liquidity and possible solution*", lk 19–33.

([47]) *France Télécom LT Rating cut to „BBB-"; Off Watch; Outlook Stable; Teleconf 3:30PM BST Today,* Standard & Poor's Ratings direct, 12. juuli 2002.

([48]) *Board meeting presentation*, France Télécom mission „Etat des lieux", detsember 2002, lk 36.

([49]) Eraldi kirjas, Morgan Stanley panga 12. septembril 2002 allkirjastatud finantsprotokolli alguses, osutades kõnealuse panga kohustusele seoses ettevõtte kavandatava kapitali suurendamisega, väljendab panga esindaja end selles osas ühemõtteliselt: „*Me leiame, et kavandatav toiming oleks praegustes tingimustes keeruline ja turgude positiivne reaktsioon nädala lõpus avaldatavatele avaldustele ja teadetele oleks üks põhielemente, et nimetatud toimingu teostamiseks vajalikke tingimusi luua*".

([50]) Vt FT vorm 20-F, märts 2003, P15-16: „*a decrease of one notch in its long term debt rating by S&P's and Moody's would automatically increase its annual interest expense by approximately EUR 75 million*" (pikaajalise laenu reitingu alandamine ühe pügala võrra S & P ja Moody's poolt suurendas automaatselt aastaintresside kulusid umbes 75 miljoni euro võrra).

([51]) „Step up" tingimus määrab võlakirjade kupongimäära ja intressimäärade järkjärgulise suurendamise ulatuse krediidiliini puhul, vastavalt reitingu langemisele.

([52]) 11. ja 12. septembril 2002 riigi ja pankade allkirjastatud lepinguprotokollid (tingimus h).

5.2. **Samas ei ole need lahutamatult seotud 2002. aasta detsembris võetud meetmetega**

(142) Pärast asjaolude sõltumatut hindamist sedastas Üldkohus, et riigi poolne aktsionärilaenu pakkumine ettevõttele FT tehti alles 2002. aasta detsembris, et Prantsuse valitsus ei võtnud mingit kindlat kohustust 2002. aasta juulis ning et otsus toetada rahaliselt ettevõtet FT aktsionärilaenu abil tehti mitte 2002. aasta juulis, vaid 2002. aasta detsembri alguses ([53]).

(143) Üldkohus leidis samuti, et ei saa välistada võimalust, et erainvestor oleks otsustanud ajavahemikul 2002. aasta juulist kuni detsembrini käituda samalaadselt Prantsuse riigiga ([54]).

(144) Üldkohtu 2. juuli 2015. aasta otsuse ([55]) punktides 249–254 esitatud kaalutlustest ja hinnangutest ilmneb, et meetmete puhul, mille Prantsusmaa võttis ettevõtte France Télécom suhtes, avaldub oluline pööre 2002. aasta juuli ja detsembri vahel.

(145) Kõnealuse kohtuotsuse punktis 230 nimetab Üldkohus hulka *„asjakohaseid tõendeid, mis määrasid tegelikult kindlaks Prantsuse riigi otsuse 2002. aasta detsembris, konkreetselt lisaks finantsturgude usalduse taastamisele ja FT reitingu säilitamisele ka restruktureerimis- ja tasakaalustamismeetmed, mis tulenevad FT uute juhtide poolt 2002. aasta oktoobrist kuni detsembrini välja töötatud ambitsioonikavast 2005, mis nägi muu hulgas ette ettevõtja tegevusnäitajate parandamise kava ehk nn plaani TOP“*. Kohtuotsuses leitakse samuti, et hindamisel tuleb *„olulisteks asjaoludeks“* lugeda *„pangakonsortsiumi poolt 2002. aasta septembris pakutud garantiid erainvestoritele, FT kapitali suurendamise edukat lõpuleviimist, FT mittepõhivara võõrandamist 2002. aasta juuli ja detsembri vahelisel perioodil ligikaudu 2,5 miljardi euro ulatuses, ettevõtja uue juhtkonna ametisse määramist 2002. aasta oktoobris ning FT ja Saksa operaatori Mobilcom vahelise kohtuvaidluse lahendamist 2002. aasta novembris. Peale selle* tõid *kõik need asjaolud üheskoos kaasa FT tegevusväljavaadete ja tegevusnäitajate selge paranemise 2002. aasta teisel poolaastal“*.

(146) 30. novembri 2016. aasta apellatsioonimenetluses tehtud kohtuotsuse ([56]) punktis 143 sedastab Euroopa Kohus, et *„neil tingimustel oleks aruka erainvestori kriteeriumi kohaldamise hetke kandmine 2002. aasta juulikuusse toonud tingimata kaasa selle kohaldamise raames 2002. aasta juulikuust 2002. aasta detsembrikuuni ilmnenud oluliste asjaolude arvesse võtmata jätmise, nagu tuvastas Üldkohus õigesti vaidlustatud kohtuotsuse punktis 230“*.

(147) Seega, võttes arvesse vaadeldava juhtumiga seotud konkreetseid asjaolusid, ei saa täheldada lahutamatut seost Prantsuse ametiasutuste poolt enne 2002. aasta detsembris võetud meetmete ja 2002. aasta detsembris võetud meetmete vahel. Seda silmas pidades tuleks vaadelda, kas ajavahemikul 4. detsembrist 2002, kui teatati riigi antavast aktsionärilaenust ettevõttele FT, kuni 20. detsembrini 2002, kui riik edastas FT-le parafeeritud ja allkirjastatud aktsionärilaenu lepingu projekti, olid täidetud riigiabi olemasoluks vajalikud tingimused ja eeskätt seda, kas riik käitus turumajanduse tingimustes tegutseva aruka eraõigusliku ettevõtjana.

5.3. **Prantsusmaa 2002. aasta detsembris võetud meetmed vastasid erainvestori kriteeriumile**

(148) 2002. aasta detsembris antud aktsionärilaen tundub andvat FT-le eelise, sest see võimaldab tal suurendada oma finantseerimisvahendeid ja rahustada turgu seoses suutlikkusega tähtaegadest kinni pidada. Isegi kui laenukokkulepet kunagi ei allkirjastatud, võib turule laenu olemasolu kohta antud mulje tuua *a priori* endaga kaasa eelise FT jaoks, sest turg eeldas, et ettevõtte turusituatsioon on tugevam ([57]). See võis mõjutada FT laenutingimusi. Seega võib täheldada riigi 2002. aasta detsembris FT kasuks võetud meetmete soodsat mõju ettevõttele.

([53]) Kohtuotsus, Euroopa Kohus, 30. november 2016, komisjon *vs.* Prantsusmaa, C-486/15 P, ECLI:EU:C:2016:912, punkt 142; ning Üldkohtu 2. juuli 2015. aasta otsuse punktid liidetud kohtuasjades T-425/04 RENV ja T-444/04 RENV, Prantsuse Vabariik *vs.* Euroopa Komisjon, ECLI:EU:T:2015:450, millele see kohtuotsus osutab.

([54]) Kohtuotsus, Euroopa Kohus, 30. november 2016, komisjon *vs.* Prantsusmaa, C-486/15 P, ECLI:EU:C:2016:912, punkt 137; ning Üldkohtu 2. juuli 2015. aasta otsuse punktid liidetud kohtuasjades T-425/04 RENV ja T-444/04 RENV, Prantsuse Vabariik *vs.* Euroopa Komisjon, ECLI:EU:T:2015:450, millele see kohtuotsus osutab.

([55]) Kohtuotsus, Üldkohus, 2. juuli 2015, Prantsusmaa *vs.* komisjon, liidetud kohtuasjad T-425/04, T-425/04, T-450/04 ja T-444/04, ECLI:EU:T:2015:450.

([56]) Kohtuotsus, Euroopa Kohus, 30. november 2016, komisjon *vs.* Prantsusmaa, C-486/15 P, ECLI:EU:C:2016:912.

([57]) Vt näiteks *„Moody's now expects that a combination of this facility headroom under the existing EUR 15 billion syndicated facility and the free cash flow will enable debt maturities of EUR 15 billion to be repaid during the next 12 months“* (Moody's eeldab, et nimetatud krediidiliini kombineerimine sellega, mis jääb järele 15 miljardi euro suurusest olemasolevast sündikaatkrediidi liinist ning käsutuses olevast rahakäibest, võimaldab tasuda 15 miljardi suurust võlga, mille tähtaeg saabub järgmise 12 kuu jooksul), Moody's, 9. detsember 2002.

(149) Seejuures ei hõlma võetud meede eelise andmist ja seda ei käsitleta abina, kui kasusaajast ettevõtja võiks saada sama eelise nagu see, mille ta sai riigi vahenditest, tavapärastele turutingimustele vastavatel asjaoludel, kusjuures see hinnang antakse riigi osalusega ettevõtjate puhul üldiselt erainvestori kriteeriumi kohaldamise teel.

(150) Seega tuleb vaadelda, kas samalaadsetel asjaoludel oleks 2002. aasta detsembris võrreldava suurusega eraettevõtja võinud teha sama ulatusega kapitalisüste, võttes seejuures eeskätt arvesse olemasolevat teavet ja prognoositavaid muutusi nende kapitalisüstide tegemise ajal ([58]). Erainvestori kriteeriumi tuleb seega kohaldada lähtuvalt hetkest, kui võimalik riigiabiks kvalifitseeritav riiklik rahaline toetusmeede vastu võeti, ([59]) st ajavahemikul 4. detsembrist 2002 kuni 20. detsembrini 2002.

(151) 4. detsembri 2002. aasta teadet ja 20. detsembri 2002. aasta aktsionärilaenu pakkumist tuleb vaadelda koos ([60]).

(152) 2002. aasta detsembris ilmnes, et finantsturgude usaldus FT tuleviku suhtes oli olulisel määral taastunud ja FT reiting säilitati suurel määral seoses ettevõtte restruktureerimis- ja tasakaalustamismeetmetega, sealhulgas uute juhtide ametisse nimetamisega ja nende juhtide 2002. aasta oktoobrist kuni detsembrini välja töötatud ambitsioonikavaga 2005, milles nähti muu hulgas ette ettevõtja tegevusnäitajate parandamise kava ehk nn plaan TOP.

(153) Aktsionärilaenu hindamiseks tuleb eeskätt vaadelda, kas omakapitali tugevdamises osalemine iseenesest vastab tavapärastele turutingimustele.

5.3.1. *Omakapitali tugevdamises osalemine*

(154) Prantsusmaa seatud eeltingimus ettevõtte omakapitali tugevdamises osalemiseks oli turule FT usaldusväärse ümberkorralduskava esitamine. Ambitsioonikava 2005 ja TOP kava moodustavad kokku sidusa, ammendava ja ratsionaalse kava. See võimaldab tekitada 15 miljardi euro suuruse rahavoo tegevuse täiustamise ja varade realiseerimise teel, halvamata tasakaalu töökohtade osas.

(155) TOP kava kujutab endast FT jaoks märkimisväärset jõupingutust. Tegemist on üldise, konkreetsetel tegudel põhineva juhtimise ümberorienteerimise kavaga. Sellega seoses täpsustavad Prantsuse ametiasutused, et tegemist on äärmiselt konkreetse kavaga, mis võimaldab suurendada ettevõtte kasumlikkust investeeringutasuvuse määraga 43 % 2005. aasta lõpul investorite jaoks, kes osalesid kapitali suurendamises 2003. aasta aprillis, mis on selgelt rohkem võrdlusaluseks võetud tasuvusest (11 %), mida oleks oodanud erainvestor telekommunikatsioonisektoris. TOP kava hõlmab ka personalijuhtimise optimeerimise tahku.

(156) Kuna tegemist on eeldatava tasuvusega, täpsustavad Prantsuse ametiasutused, et nagu juba märgitud, näitavad aruka erainvestori põhimõtte järgimist ka TOP kava kõrged tasuvuse väljavaated, mida kinnitab selle soodne vastuvõtt turul. Ettevõtte aktsia kurss hüppas uuesti üles 2. oktoobril 2002 (üle 10,4 % tõus 2. oktoobril alanud nädala jooksul) pärast uue juhi ametisse nimetamise teadaannet ja kursi tõus jätkus ja kiirenes TOP kava ja uue täitevkomitee teatavaks tegemisega 5. detsembril 2002, millega kaasnes üle 25 % tõus kahe päevaga.

(157) Kapitali suurendamine toimus kohe, kui oli tehniliselt võimalik esitada riigile ja investoritele ajakohastatud kinnitused FT tegevusväljavaadete kohta.

(158) Lisaks oli riigil juba pangakonsortsiumi võetud kohustus, mille eeltingimus oli turu jaoks usaldusväärse kava esitamine, ja tal oli alates novembri lõpust olemas kogu teave, et lugeda see tingimus täidetuks, olles täheldanud turgude positiivset reageerimist pärast uute juhtide nimetamist. Muudeks olulisteks teguriteks tuleb lugeda lisaks pangakonsortsiumi 2002. aasta septembris erainvestoritele pakutud garantiile ka FT kapitali suurendamise edukat lõpuleviimist, FT mittestrateegilise vara võõrandamist 2002. aasta juuli ja detsembri vahelisel perioodil ligikaudu

([58]) Kohtuotsus, Üldkohus, 2. juuli 2015, Prantsusmaa *vs.* komisjon, liidetud kohtuasjad T-425/04, T-425/04, T-450/04 ja T-444/04, ECLI:EU:T:2015:450. Kohtuotsus, Euroopa Kohus, 8. mai 2003. a., komisjon *vs.* Deutsche Post, C-399/00 P, ECLI:EU:C:2003:252, punkt 38, ja osutatud kohtupraktika.

([59]) Kohtuotsus, Üldkohus, 2. juuli 2015, Prantsusmaa *vs.* komisjon, liidetud kohtuasjad T-425/04, T-425/04, T-450/04 ja T-444/04, ECLI:EU:T:2015:450, punkt 251.

([60]) Kohtuotsus, Euroopa Kohus, 19. märts 2013, Bouygues ja Bouygues Télécom *vs.* komisjon ja teised, ning komisjon *vs.* Prantsusmaa, liidetud kohtuasjad C-399/10 P ja C-401/10 P, ECLI:EU:C:2013:175, punktid 127-131.

2,5 miljardi euro ulatuses, ettevõtte uue juhtkonna ametisse määramist 2002. aasta oktoobris ning FT ja Saksa operaatori Mobilcom vahelise kohtuvaidluse lahendamist 2002. aasta novembris ([61]). Peale selle tõid kõik need asjaolud üheskoos kaasa FT tegevusväljavaadete ja tegevusnäitajate selge paranemise 2002. aasta teisel poolaastal".

(159) Investeerimisotsuse tegemise ajal ei olnud FT suuniste mõistes raskustes olev ettevõte. Ettevõtte käive tegelikult kasvas korrapäraselt (10 % kasv 2001. aasta esimese poolaasta ja 2002. aasta esimese poolaasta vahel), ettevõtte isemajandamise brutokasum oli kõrge ja kasvas kiiremini kui ettevõtte käive. Prantsuse ametiasutused rõhutasid, et kahjum oli peamiselt tingitud erakorralisest varude soetamisest ja amortisatsioonikuludest, mis olid seotud enne turgude prognoosimatut suunamuutust omandatud varade kulumiga. Prantsuse ametiasutused täpsustasid samuti, et FT tegevuskulud kasvasid aeglasemalt kui käive, mis tähendas, et ettevõtte tasuvus kasvas. Pealegi olid kasvanud tegevusnäitajad ja rahavoog (üle 15 % käibevaraga seotud rahavoo puhul, võrreldes 2001. aasta esimese poolaastaga). Need tegevustulemused leidsid kinnitust, kui avaldati 2002. aasta raamatupidamisaruanded. FT ei olnud enam makseraskustes ettevõte.

(160) Prantsuse ametiasutused täheldasid, et FT-l oli juurdepääs finantsturgudele 2002. aastal ja kirjeldasid FT käsutuses olnud rahastamisvahendeid 11. juuli 2002 ja 15. jaanuari 2003 vahel ([62]). Nad märkisid ära asjaolu, et 14. veebruaril 2002 oli FT pidanud läbirääkimisi 15 miljardi euro sündikaatlaenu liini sisseseadmise kohta ja et FT oli emiteerinud võlakirju 2002. aasta jooksul, ([63]) millest 442,2 miljonit eurot oli väärtpaberites makstavad võlakirjad.

(161) Turgude usaldust FT finantsolukorra päästmise vastu võis samuti toetada asjaolu, et kahjum oli peamiselt tingitud erakorralisest varude soetamisest ja amortisatsioonikuludest, mis olid seotud enne turgude prognoosimatut suunamuutust omandatud varade kulumiga, ning asjaolu, et FT tegevuskulud kasvasid aeglasemalt kui käibemaht. Pealegi olid paranenud tegevusnäitajad ja kasvanud rahavoog.

(162) Riik kui aktsionär oli algusest peale võtnud kõik meetmed, tagamaks avalike ja eraaktsionäride samaaegse osalemise FT kapitali tugevdamises. Seega, riik teatas oma kavatsusest osaleda omakapitali tugevdamises 12. septembril 2002 ([64]) ja selleks kuupäevaks oli pangakonsortsium juba võtnud kohustuse aidata koos avaliku aktsionäriga tagada vajalikul hetkel kapitali suurendamine erainvestorite jaoks, tingimusel, et usaldusväärseks peetav taastasakaalustamise kava on turul teatavaks tehtud. Prantsuse ametiasutuste väitel oli riigi osalemise eeltingimuseks ka turu poolt usaldusväärseks hinnatud kavast teatamine ning riik ei võtnud ametlikult kohustusi enne pankade ametliku kohustuse võtmist. Tehingu tingimused olid samad nii avaliku sektori asutustele kui ka kõikidele omakapitali tugevdamises osalevatele eraettevõtjatele.

(163) Lisaks sellele moodustasid aktsionäride 15 miljardit eurot vaid kolmandiku vahenditest, mis suunati FT finantsümberkorralduseks.

5.3.2. *Aktsionärilaenu pakkumine ja 4. detsembri 2002. aasta sellekohane teade*

(164) Kui pangakonsortsiumi kohustuse võtmiseks seatud eeltingimus oli täidetud, teatas riik 4. detsembril 2002 aktsionärilaenu väljastamisest ettevõttele FT.

(165) Sellises konkreetses olukorras tuleb arukalt toimiva erainvestori jaoks, kes on FT enamusaktsionäri, riigiga, võimalikult samaväärsetes tingimustes, pidada ratsionaalseks anda sellele toimingule suuline nõusolek. Enamusaktsionärist riigi kavandatud investeeringuna antav laen oli antud juhul madala riskiga, tasuv ja tavakohane toiming – kapitali suurendamise ootuses (võrdsetel tingimustel) –, et kaitsta enamusaktsionäri varaga seonduvaid huve, kuna detsembris ei olnud ajakavaga seotud põhjustel võimalik rekapitaliseerimist teostada.

([61]) Kohtuotsus, Üldkohus, 2. juuli 2015, Prantsusmaa *vs.* komisjon, liidetud kohtuasjad T-425/04, T-425/04, T-450/04 ja T-444/04, ECLI:EU:T:2015:450.

([62]) Prantsuse ametiasutused nimetasid eeskätt võlakirjaemissioone, krediidiliine, äriväärtpabereid, lühiajalisi laene, väärtpaberistamist ja tuletisväärtpabereid.

([63]) 26. juulist 2002 kuni ambitsioonikava 2005 esitamiseni, st 4. detsembrini 2002, emiteeris FT ühe 70 miljoni euro suuruse obligatsioonilaenu 26. juulil 2002 ja ühe 150 miljoni euro suuruse seeria, mis on asendatav 2001. aasta märtsis emiteeritud 3,5 miljardi euro suuruse obligatsioonilaenuga.

([64]) Prantsuse ametiasutuste 29. juuli 2003. aasta märkused, lk 8.

(166) FT selgituste kohaselt vähenes ettevõtte juurdepääs turgudele novembri lõpus märkimisväärselt. Investorid peavad võtma arvesse raamatupidamisaasta lõpetamist 31. detsembril ja suuremahulise tehingu haldamine on keeruline. Lisaks sellele on kapitali suurendamiseks nõutava erakorralise üldkoosoleku kokkukutsumiseks nõutav ajavahemik vähemalt 15 päeva ning toimingu teostamine nõuab 30 päeva.

(167) Laen on ajutine ja selle abil vahendatakse kapitali suurendamist, mis peaks mitme tunnuse põhjal kujunema edukaks. FT esitas mitu näidet sel ajal antud aktsionärilaenude kohta, väites, et enamusaktsionäri laenu andmine, mis kapitali suurendamise korral kapitaliseeritakse, on tavapärane toiming.

(168) Italenergia Bis poolt ettevõttele Edison antud aktsionärilaen ühe miljardi euro ulatuses kapitaliseeriti seoses Edisoni kapitali suurendamisega 2003. aastal.

(169) Seoses ettevõtte Thus ümberkorraldusega ja viimisega London Stock Exchange börsile, andis Scottish Power 320 miljoni GBP suuruse laenu, millest kapitaliseeriti 260 miljoni GBP suurune osa, kasutamata osa tühistati.

(170) 2002. aastal osalesid America Movil ja Bell Canada International teiste investorite kõrval nende ühise Lõuna-Ameerikas asuva tütarettevõtja Telecom Americas finantsümberkorralduses. Aktsionärilaenuna väljastati 120 miljonit dollarit, mis pidi kuuluma refinantseerimisele kaks aastat hiljem ettevõtte Telecom Americas aktsiatena.

(171) Ettevõtte Ericssoni kapitali suurendamisel hõlmas ettevõtte 2002. aasta aprillis esitatud teade põhiaktsionäri (*Industrivärden* ja *Investor*) võetud kohustust, seda toimingut ei lubatud teostada enne 2002. aasta juunit ja see teostati sama aasta augustis.

(172) Seoses ettevõtte Fiat kapitali suurendamisega 2003. aasta juulis avaldati 2003. aasta märtsis kontrollivate aktsionäride kavatsus märkida uusi aktsiaid proportsionaalselt nende osalusega.

(173) Võttes arvesse neid näiteid ja ettevõtte FT konkreetset olukorda 2002. aasta detsembris, ei saa komisjon välistada seda, et riigi käitumine 2002. aasta detsembris võis olla samalaadne turutingimustel tegutseva arukalt käituva ettevõtja omaga, kes on FT enamusaktsionäri, riigiga, võimalikult samaväärses olukorras.

5.3.3. *Kokkuvõte*

(174) Vaadeldav meede, 4. detsembri 2002. aasta teade aktsionärilaenu andmise kohta koos 20. detsembri 2002. aasta aktsionärilaenu pakkumisega vastab seega turutingimustel tegutseva arukalt käituva erainvestori kriteeriumile. Seega ei saa seda meedet käsitada meetmena, millega antakse ettevõttele FT eelis.

5.4. **ELi toimimise lepingu artikli 107 lõikes 1 sätestatud muud tingimused**

(175) Väljakujunenud kohtupraktika kohaselt on ELi toimimise lepingu artikli 107 lõike 1 tähenduses riigiabiks kvalifitseerimiseks nõutav, et kõik selles sättes esitatud tingimused on täidetud ([65]). Kuna FTle ei võimaldatud eelist riigi ressurssidest ELi toimimise lepingu artikli 107 lõike 1 tähenduses, ei ole vajadust analüüsida, kas teised abi kvalifitseerimiseks nõutavad tingimused on täidetud.

6. **KOKKUVÕTE**

(176) Komisjon leiab, et aktsionärilaenu puhul, mille Prantsusmaa andis FT-le 2002. aasta detsembris 9 miljardi euro suuruse krediidiliini kujul, ei ole tegemist riigiabiga ELi toimimise lepingu artikli 107 lõike 1 tähenduses,

ON VASTU VÕTNUD KÄESOLEVA OTSUSE:

Artikkel 1

Komisjon leiab, et aktsionärilaenu puhul, mille Prantsusmaa andis FT-le 2002. aasta detsembris 9 miljardi euro suuruse krediidiliini kujul, ei ole tegemist riigiabiga ELi toimimise lepingu artikli 107 lõike 1 tähenduses.

([65]) Kohtuotsus, Euroopa Kohus, komisjon *vs*. Deutsche Post, C-399/08 P, ECLI:EU:C:2010:481, punkt 38, ja osutatud kohtupraktika.

Artikkel 2

Käesolev otsus on adresseeritud Prantsuse Vabariigile.

Brüssel, 18. mai 2018

Komisjoni nimel
komisjoni liige
Margrethe VESTAGER